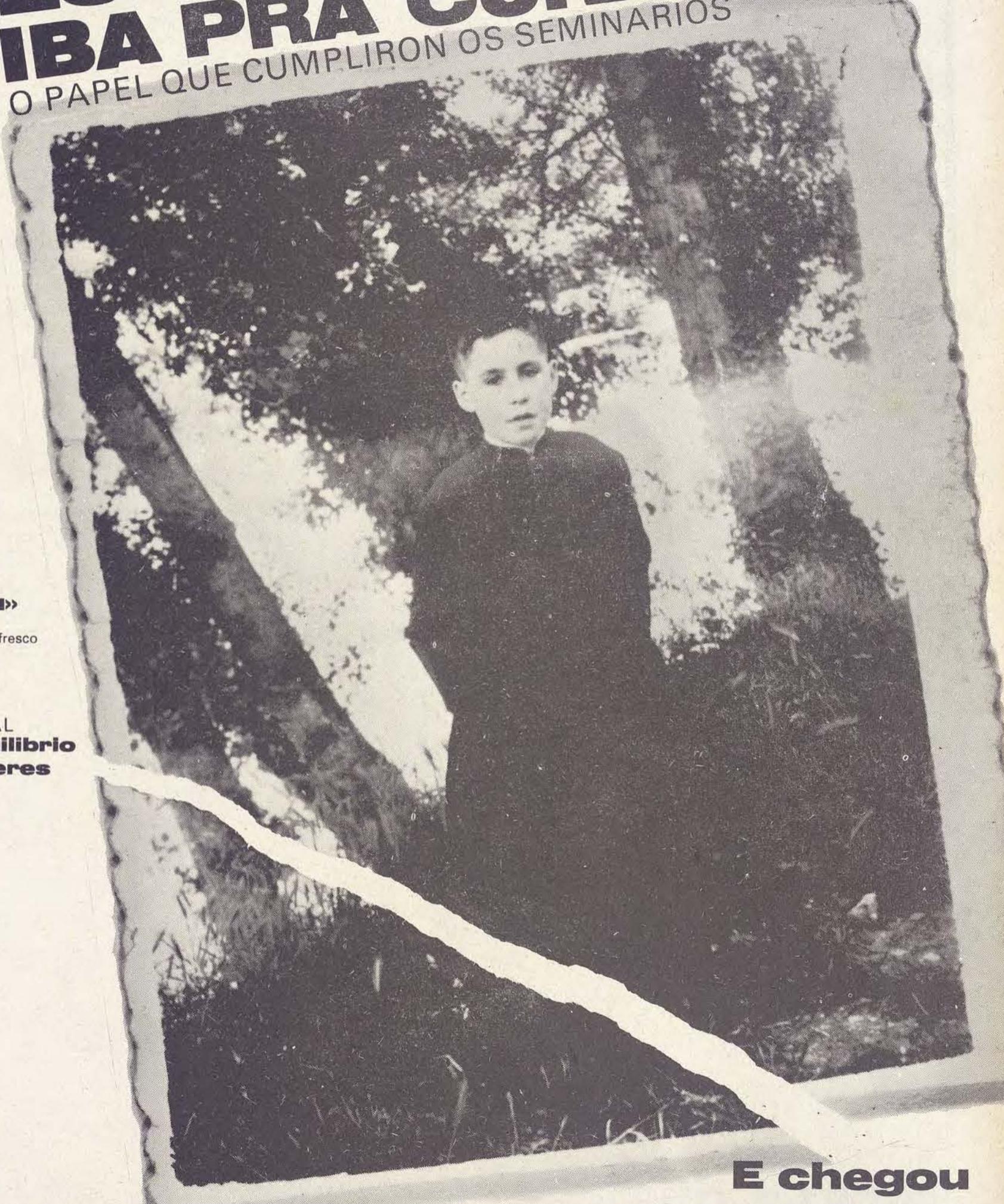

A NOSA TERRA

PERIODICO GALEGO SEMANAL

N.º 34 • DO 20 AO 26 DE OUTONO DE 1978 • 30 PTAS.

**ESTE NENO
IBA PRA CURA**
O PAPEL QUE CUMPLIRON OS SEMINARIOS

MUROS

**«A lei
són eu»**

Os mariñeiros
do arrastre ao fresco
en defenda
dun convenio.
páxina 6

PORTUGAL

**Desequilibrio
de poderes**

páxina 14

**ESTIBADORES PORTUARIOS
A mafia do reenganche**

páxinas 3 e 4

**E chegou
a vendima...**
páxinas 8 e 9

SIN MALA INTENCION

Co encabezado «Interviú es la revista más leída por los lucenses», o especial «San Froilán» de «El Progreso» inserta un trabajo firmado por Ernesto S. Pombo, encol das publicacións periódicas que se venden en Lugo capital. O caso é que o autor fai un inventario no que inclúe as seguintes: os semanarios «Interviú», «Lecturas» «Semana», «Teleprograma»... Un fato de títulos de «Prensa frívola y del corazón». Periódicos políticos como Cambio 16, «Triunfo», «Sábado

Gráfico», etc; outros como «Historia y vida» ou «Blanco y Negro» con 80 ou 100 exemplares vendidos. Periódicos deportivos, e polo medio, as duas «galleguistas»: «Vagalume» e «Teima», da que dice: «Puede extrañar el hecho de que fracasará la primera experiencia de una publicación galleguista como fue Teima. Sin embargo, su historia se reduce a poco más de una veintena de números».

Aos lectores, como a nós estranaralles a falla de mención dun certo periódico gallego semanal co que non puido a «inflación de cabezas» citada polo periodista noutro párrafo. En fin, non é

que nos sintamos picados no «amor propio» por non aparecer citada A NOSA TERRA nin siquera polo feito de que se aparezcan publicacións que non venden a sesta parte do que nós en Lugo. Pero, «colega», cando se fai un trabalho, faise con xeito. E se se publica a destempo, actualizase.

O 13 pasado, apareceu unha curiosa noticia relativa á presentación pública da «Asociación de Ceuta y Melilla españolas». O seu presidente declaraba que os obxetivos consistían en «sostener y defender por todos los medios lícitos, el carácter de Ceuta y Melilla como parte integrante a perpetuidad de la nación española». Aparte de «Calificar de extraordinaria y gallarda la actitud del Rey» en relación coas reivindicacións de Marrocos, esperan que «... se trate a Ceuta y Melilla de igual forma que se ha hecho con Canarias desde un principio».

En fin, que desde se chegará á creación da «Asociación para la defensa de la Mancha» ou a correspondente á comarca de La Alcarria, somente quedaba esto. A ver se agora lles dá por formar «Asociaciones para la defensa de la españolidad de... Canarias, Euskadi, Galicia, Paises Cataláns. E que a ninguen lle dea a risa, que pouco menos levan feito.

POLEMICAS TONTAS

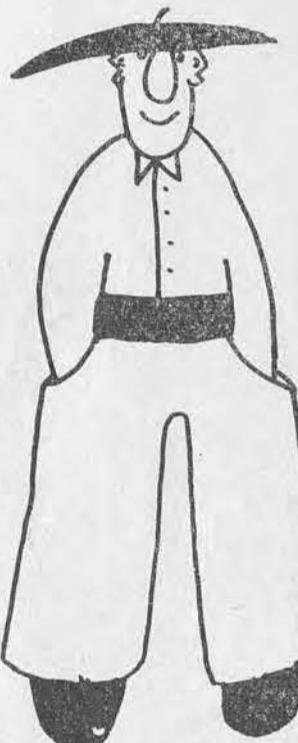
En «Cartas al Director» de «La Voz de Galicia», niño de farragosos reaccionarios, certo individuo ceiba as imperiales bilis, con data 10 de Outono, do seguinte xeito:

«...las «Cartas al Director»... sirven para polémicas tontas, dado el legítimo modo de pensar de cada uno». Pe-

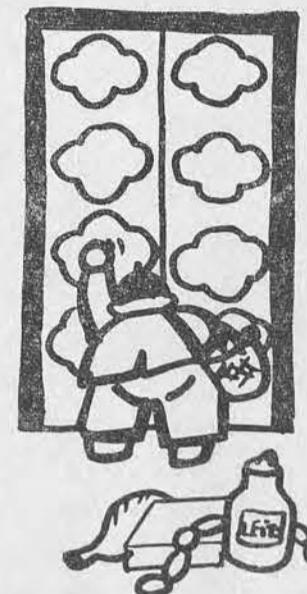
tro «...hay principios evidentes que no admiten discusión. Y contra los que niegan los principios, no hay modo de argüir si no es a palos» dice un antiguo refrán latino».

O orixe das suas iras está nunha reseña dun periódico sobre do xurado do Festival do Cine donostiarra, composto, entre outros por «...el realizador español José Luis García Sánchez y el «vasco» Koldo Mitxelen». E «se arranca» don Manuel Fernández: «¿Es que el vasco Koldo no es español? Será entonces francés y así se debía haber expresado».

Temos as nosas dúbidas encol da autoría do refrán citado. ¿Non será xermaníaco, en troques de latino, e o seu autor un tal Adolfo?

A parte deso, moi evanxélicos nós, prestámos gostosos a ensinarlle ao que non sabe. Nin español nin francés D. Manuel Basco. De Euskadi, ¿sabe? País entre España e Francia. De nada.

DESPISTES

En declaracions que recoñeu toda prensa diaria, relacionadas cunha entrevista co presidente español, Adolfo Suárez, o Ministro italiano de Agricultura declarou que «España e Italia deben unirse para que sus intereses no vayan por distintos derroteros, dado que la agricultura de ambos países es muy similar, con déficit en los productos lácteos, carne... y gran variedad de productos hortofrutícolas».

:Pois mira que foron lonxe os españoles buscando!... Se en Galicia sobra de todo eso, hom! Non tedes más que pedilo... e pagalo.

PAN RESES

Nun acto que se encetou con lectura de memoria e se rematou coa interpretación do «Himno Nacional español» a «Universidade galega» inaugurou curso. E pra cadrar a xeito neste ambiente o catedrático de Teoría Económica, profesor Quintás Seoane, pronunciou unha lección inaugural prodixio de ambigüedad ao rededor do título «Igualdad de oportunidades, que si tema educativo español!», repetirse o fato de tópicos habituais: que si non hai igualdad de oportunidades, que si somentes o 15% dos nenos españoles, (non falemos dos gallegos) acceden gratuitamente ao Preescolar, que si as subvencións indiscriminadas, que si o sistema fiscal é regresivo, que si o sistema educativo é «ineficiente y discriminatorio». E a panacea: «La cuestión ha de ser resuelta por la sociedad si ésta se halla dispuesta al menos a luchar contra las injusticias que son obra de los humanos».

¿De cales humanos, profesor? ¿De todos ou deses que vostede, economista, e más nós sabemos? ¡Aclaremos señor, que xa é hora!

XA SOMOS 4000

Nome _____
Profesión _____
Enderezo _____
Poboación _____
Provincia _____

Deseo suscribirme ao periódico galego semanal A NOSA TERRA
 por un año por seis meses
 Envio o importe (cheque xiro postal transferencia)
Cta. Cte.: 2114. Oficina: Alfredo Brañas, Banco Simeón - SANTIAGO.
_____, a ____ de _____. de 197____

PRA QUE A NOSA TERRA SEÑA NOSA SUSCRIBASE, COLABORE COA PRENSA GALEGA

Os barcos de conxelado de carne que vén da Arxentina ou o Uruguai; os de balea que saen pra o Xapón; os «ferrys» con coches; os «macanas»; os que tran caña verdes, luns e martes, plátanos dende Canarias; os fletes de millo dende USA, van chegando ao porto de Vigo, e é entón cando empeza a xornaña pra os estibadores, pra os homes que traballan na carga e descarga, dende as oito e media da mañá, en xornadas intensivas de seis horas si se trata de

conxelado —di a lei— ou de 6 / 8 horas prá carga xeral. Nas 24 horas, día e noite realizan 4 xornadas.

Os estibadores preséntanse no muelle á primeira chamada, si non hai traballo voltan á unha da tarde prá segunda e si tampouco houbera teñen dereito a cobrar do «paro». Son os fixos.

Pero tamén hai outros traballadores, moitos deles con dez ou quince anos no muelle, pra os que as condicións non son

tan claras. Son eventuais, os chamados «alleos», os que cada capataz das empresas consignatarias van collendo asegún a súa comenencia si hai faena, homes que reclaman —na Delegación de traballo, na Comandancia de Marina, na Organización de Traballo Portuarios...— integrarse na plantilla de fixos e ter as mesmas garantías que calqueira outro dos compañeiros. Porque sobre destes homes cébanse a inseguridade e a discriminación.

ESTIBADORES PORTUARIOS

A MAFIA DO REENGANCHE

**«CHICAGO 1920,
VIGO, 1978»**

«Daquelaños do «clan» dos carboeiros, xentes con antiguëdade no porto que viñeran de Beade, Bembibre, Valladares e foron introducindo aos seus amigos, aos seus fillos por medio de recomendacións, por medio de 50.000 pesetas e por medio, moitas veces, da propia muller, pásouse a un novo «clan». No 1972 houbo máis de vinte días de folga no porto de Vigo porque os vellos, os fixos, reenganchaban e non deixaban traballo pra os naquel entón «alleos». Por iso, reivindicábaise a semá de 44 horas e deste xeito coa plantilla antiga, era imposible atender todo o porto. Pero agora, unha vez que eles entraron, péchanlle o paso a outros traballadores que hasta xa estaban na carga e descarga antes ca eles... son os sindicalistas das CC.OO., que se chaman de clase, que nin nos deixan espoñer esta problemática na xunta local portuaria, que tentan facer tempo —ao amparo de todas as autoridades— porque a primeiros de ano fáraxe unha nova reglamentación e moi tememos que vaian tirar con todos os dereitos que temos adquirido inda que hoxe non queiran reconocéronos».

Xosé Luis Carrera Crespo e Xosé Tobío González son dous dos once estibadores even-

«Péchanlle o paso a outros traballadores que hasta xa estaban na carga e descarga antes ca eles.» (TOBIO)

CADRO NEGRO

Nas festas populares de Campobeceros, da comarca de Verín, un militante do PCG (E) mandou retirar do palco da música a bandeira do MN-PG.

A NOSATERRA

PERIODICO GALEGO SEMANAL

(A Coruña), Lalo González (Ferrol), Paco Arrizado (Lugo), X. A. Carracedo (Ourense), F. Franco, Mario Pousa, Ignacio Briset, Guillermo Pérez (Vigo), Guillermo Campos (Pontevedra), F. Cusi, Emilio Veiga (Barcelona).

P. Iparragirre, L. Auzmendi, A. Amigo (Donostia), María Alonso, L. Celeiro (Madrid), C. Durán, R. Palmás (Londres), Carlos Díaz (Xinebra), A. P. Dasilva (Porto), X. Cambre Mariño (Puerto Rico), E. Ibáñez, Jordi X. A. Gacío, Moncho Viña, Jordi

tuais que, inda contando con cartilla do seguro de enfermedade por parte da OTP, aturan unha rea de irregularidades tanto referente á contratación como ás condicións de traballo, irregularidades que teñen como punto de partida os famosos reenganches, prohibidos pola Ordenanza Laboral de Traballo Portuario pero encubertos pola propia OTP —empresa estatal administradora das consignatarias privadas—, e legalizados de feito pra os traballadores fixos, a aristocracia dos estibadores, en perxucio pra os máis de 50 eventuais que cada día lle mendigan faena aos capataces no porto víqués.

O REENGANCHE

«Os fixos, en vez de facer unha xornada de 6 ou 8 horas e despois irse prá casa e voltar ao día seguinte, ou cobrar o «paro», o día que non teñen traballo como lles corresponde, non fan, senón que reen-

CADRO BRANCO

A bandeira retirouse por un mandato, pro a xente do pobo volveuna colocar no recinto da festa e ali quedou encabezando o desenrolo delas.

Diseño e confección:

Pepe Barro

Fotografía: Briais Piñeiro, Fernando Bellas.

Dibuxos: Xulio Maside, Xaquín Marín, Alfonso Sucasas, X. Carlos, Miquel Docampo.

Redacción e Administración:

Troia 10, 1.º Santiago.

Teléfono: 582681

Administración:

(de 10 a 14) 582613

Imprenta:

«Gráficas Alpina». Travesía de Vigo, 269. Vigo. Dep.

Legal: C-963-1977

Distribución: prás provincias de A Coruña e Pontevedra

DISTRIBUIDORA LAS RIAS. Telf. 209850-54 A Coruña

Bilbao: DISTRIBUIDORA VASCA, teléfono 4231933.

Lugo: FOLLAS NOVAS. Telf.: 217685.

Ourense: Vda. de LISARDO.

Barcelona: F. RAFAEL ARTAL. Telf.: 2433658.

ganchan (consentidos pola Delegación de Traballo, a Sección de Traballo Portuarios e toda a autoridade laboral), e un traballador fixo chega a facer 4 xornadas no mesmo día... hoxe fai 24 horas, mañá outras 24 e xa son as 48 horas semanais, e ao terceiro día acóllese ao «paro obrero», así que, ademais de quitarnos aos eventuais todo o que poden, especulan cos fondos do seguro de desemprego».

Pola sua banda a OTP non quer ampliar plantilla a pesares de que, asegún o mesmo Anuario do porto, o tráfico de mercancías aumentou nun 12 por cento e os homes disminuiron; a pesares de que na Ribeira, por exemplo, a Colla ten 32 fixos e un soio barco xa necesita 28 e sempre hai máis dun barco; nin quere, siquera ser ela a distribuir a xente eventual —e non que os capataces de cada empresa escollan asegún criterios personais— mediante listas rotativas, porque, inda que esta empresa estatal lle chame «ajenos», os estibadores eventuais son tamén da OTP, aunque seña ao traveso do prestamismo a sua relación laboral con terceiros. ¿Ou senón qué quer decir o artícuo 132 cando fala de castigar ás empresas que collan personal fora do da Or-

«Que nos distribuía a OTP polos barcos por medio listas rotativas» (CARRERA)

ganización de Traballo Portuarios? E esto é tan claro, que no porto da Coruña é ela quien distribúe a todo o personal polos barcos, fixos e eventuais. No de Vigo non, no de Vigo inda hai moito que reclamar, esixir e agachar.

Nesta situación e ao arbitrio dos capataces, «hai que traballar o doble do fixo porque senón mañá non te collen

e meten a calquer amigo». E si miramos os riscos: «hai compaños co papo do dedo conxelado, pero teñen que volver ao día seguinte á neveira e ás veces houbo que subir homes nun caixón ou nun palé, «virálos prá terra», porque estaban aterrecidos e os efectos tamén son á larga, as reumas, pero o «alleo» non pode abandonar a nevera por si ao día

seguinte, cando volvíe mendigarlle ao capataz, llo bota en cara... e os fixos, cando baixa un palé, resgárdanse, traballan a un ritmo máis seguro, pero nós, inda que nos dean os caixóns na cabeza... o amanteiro manda arrear e aguantamos... como aguantamos sin duchas, nin servicios, nin roupa de faena... hasta si un sal dun barco de balea ou de fariña de peixe, tén que marchar prá casa nun servicio público cheirando coma un porco».

Xa van moitas reunións co Delegado de Traballo, xa vai pedida moitas veces a inspección das xornadas de 18 ou máis horas seguidas, pero sempre lle cai ao inspector fora do horario —remata ás duas da tarde—, xa van moitas partidas de dominó do inspector de operacións da OTP mentres hai eventuais traballando en zapatillas a 20 grados baixo cero, xa leva dito o mesmo delegado de traballo que anda moi ocupado nunha reunión pra delimitar a duración dunhas botas (!) pero non vai mirar os riscos, nin que once homes sigan discriminados, nin que moitos máis non teñan traballo mentres outros reenganchan... «Mentras, as CC.OO. velan somentes polos privilexios dos «seus» traballadores».

A SUA CONFIANZA
EN NOS
TEN PREMIO

SORTEOS 54 DÍA UNIVERSAL DO AFORRO

PREMIOS

SORTEO 31 DE OUTONO

- Unha vaixela de Sargadelos de 55 pezas, por cada Oficina.
- Un premio de 10.000 ptas. por cada Oficina.

SORTEO 29 DE NADAL

- Un xornal de 40.000 pesetas, cada mes en todo un ano.
- Un coche "Ford-Fiesta"
- Cinco televisores en coro de 22".
- Dez ciclomotores de 55 c.c.
- Cincuenta premios de 10.000 pesetas.
- Cincuenta premios de 5.000 pesetas.

AO FACER OS SEUS
INGRESOS DAMOSLE
AS RIFAS EN CALQUERA
DAS NOSAS OFICINAS.

MERQUE DISCOS **XEIRO**

UNEKO SELO DISCOGRAFICO QUE PULA
POLA CONSERVACION DA NOSA MUSICA POPULAR

«BULE, BERRA, CHORA»
X. M. CONDE

**CAIXA DE
AFORROS DE
SANTIAGO**
caixa confederada

Na plaza de abastos da Coruña, o precio da merluza, así como o do resto do peixe, acadou alturas insospeitadas hai pouco tempo. Amas de casa, pequenos propietarios e traballadores do comercio en xeral, están a sofrir os primeiros síntomas do que pode significar a crisis da pesca de altura da costa coruñesa; revestida ésta de efectos determinantes pra toda a economía galega

A CORUÑA

O mar afecta a todos

Das 65 licencias concedidas pola Comunidade Económica Europea a barcos galegos, principalmente do porto da Coruña, sómente son utilizables unhas 30. O resto corresponde a zonas marítimas comprendidas alén do Paralelo 50 e ás que os nosos barcos non están capacitados pra ir faenar, nin, encaso de estalo, lles sería rentable a captura nesas aguas. A excesiva distancia, o límite de aguante do pescado fresco nas cámaras, que non supera os 20 días, imposibilitan a utilización da maior parte das licencias concedidas; que ainda no caso de ser utilizadas, non resolverían pra nada a situación.

Os 8.000 millóns de pesetas anuais procedentes da comercialización do peixe do Gran Sol, inciden directamente sobre de todos os sectores comerciais e industriais da provincia: armadores, mariñeiro, estibadores, transportistas, vendedores e en xeral o comercio coruñés, viven directamente desta nube de cartos que todos os anos reporta a actividade portuaria, e que en caso de non resolverse o problema, darian ao traste con boa parte da nosa economía e co traballo de moitos miles de galegos.

Entretanto os armadores coruñeses, principalmente pequenos e medios, siguen á espera dunha solución «milagrosa» por parte do Goberno. Dún Goberno decidi-

do a protexer os intereses dos grandes armadores e a legalos definitivamente ás multinacionais que operan xa no marco do Mercado Común Europeo.

Pola sua banda, os traballadores, principalmente os mariñeiro de altura, que ven como a sua situación se degrada día a día, comenza a movilizarse, moitos deles por primeira vez na sua vida laboral, contra dunha situación irreversible de non adoptarse as medidas necesarias pra evitalo. Medidas que o Goberno español non semella disposto a levar a cabo.

ESIXIR UNHA SOLUCION

Neste sentido, o SGTM, da Intersindical Nacional Galega, convocou unha manifestación que se celebrou o pasado sábado 14 de outono e que congregou no peirao da Palloza, onde tiña o punto de partida, a máis de duas mil cincocentas persoas que esixian solución ao problema pesqueiro. Parte importante dentro da composición da manifestación foi a participación dun numeroso grupo de mariscadoras da Ría do Paseo, afiliadas ao sindicato convocante, que nas suas pancartas e berros esixian a limpeza da ría e o pago dos tres plazos de indemnización, de 25.000 pesetas cada un, que lles prometera o Goberno Civil tras da catástrofe do «Urquio», que trouxo, ademais, como consecuencia, a diminución alarmante das capturas debido á capa de alquitrán que fica no fondo da ría.

A manifestación contou coa participación non somente de mariñeiro e mariscadoras, senón coa dos sectores comerciais afectados, así como a solidaridade de toda a clase traballadora da Coruña. Nas tabernas e comercios da zona portuaria, principalmente, colocáronse carteles de adhesión

ao acto, creándose un clima de interés que algúns xeito incidiu no ánimo dos manifestantes.

Durante o longo recorrido, pudérone ver distintas pancartas esixindo: «reforma pesqueira galega», «non á paralización da flota» e decindo «non á ruina do porto». Asimismo, os berros más coreados foron: «Reforma pesqueira galega xa», «Non ao pacto social», «Traballo digno na Nosa Terra» e «Non á Constitución».

Ao remate da manifestación, á que acodiu tamén algún pequeno armador, interviñeron representantes das organizacións que asistiron ao acto: ING, AN-PG e UPG. A Intersindical referiu-se á loita que se estaba encetando pola defensa do posto de traballo. A Asamblea Nacional-Popular Galega fixo un chamamento aos distintos sectores das clases populares para interesarlos pola problemática que estamos a sofrir. Pola sua banda, o portavoz da Unión do Pobo Galego encadrou a loita como un «problema claramente político contra do Estado colonial».

CONCENTRACION DE MARISCADORAS

O seguinte luns, unhas trescentas mariscadoras concentráronse diante do Goberno Civil da Coruña co fin de espoñer as suas reivindicacións perante o gobernador civil. Membros das FOP tentaron desalojar ás concentradas namentres a comisión negociaba dentro, sin dalo conquerido. O gobernador civil informoulles de que non habería máis indemnizacións aos afectados polo «Urquio», dado que ainda se lle deben 26 millóns de pesetas ao Instituto Social da Marina. Ou seña, que entidades públicas tiveron que correr con gastos que non lle correspondian, é os afectados aínda non cobraron.

crónica política

Despois de dous meses de negociacións coa patronal prá firma dun convenio do Transporte en Lugo, queda plantexado un conflicto colectivo que non vai desembocar en folga, senón que vai ir ao laudo qu dicte a Delegación de Traballo, e esto, porque a situación aproveitárona os interesados en connutar a alternativa sindical da ING de terrorista. Durante o tempo que esta central sindical defendía os intereses dos traballadores do sector frente á patronal, aconteceron varias queimas e atentados de diversa casta contra camións, cuia única finalidade era enrarecer o ambiente, meteriles medo aos traballadores e aterrorizar á opinión pública en xeral diante de semellantes actos irracionales. Evidentemente, non era a ING a que os organizaba, pois a queima de camións continúa, especialmente, como sempre, os dos pequenos propietarios, (vén de ser quemado recentemente o dun, hasta hai pouco, traballador da empresa «Montaña»), despois de que a ING acepte o laudo.

Naturalmente, estamos diante dunha campaña que, ademais deinxiar e tentar perjudicar á ING, vai destinada a conseguir a adhesión popular á Constitución española, utilizando métodos terroristas e antide-mocráticos. Estamos, pois, diante da campaña do «sí» á Constitución.

ESPAÑOLES UNIDOS

Vimos de enterarnos por medio dunha roda de prensa á que lle concederon grandes titulares os periódicos «regionais» de que, «la incidencia de los acuerdos pesqueros para Galicia es enorme». Pra solucionar o descalabro, o PSOE, o PCE, a UCD, as CC.OO., a UGT e o SPG (?) «se reunirán en Madrid con altos cargos ministeriales». Unha vez máis, diante da iniciativa da ING de mobilizar aos traballadores do mar en contra das medidas do Goberno do Estado español, os partidos e centrales españolas están dispostos a erguer unha cortina de fume, que consiste en negociar con quen tomou medidas tan perjudiciais pra o sector, nas que espícita ou tácitamente ese partidos e centrales colaboraron («Pactos de la Moncloa») e adhesión cega á política de entrada no MCE). Teñen, inda enriba, a deshonestidade de, utilizando os amplios espacios que graciosamente as empresas periodísticas lles conceden (por algo será...!), afirmar que a sua alternativa convulta está destinada a illar ao SGTM-ING. Pero, tamén unha vez máis, señá a que señá a mobilización popular oficialista que vaian montar, non deixará de ser un fraude, o mesmo que os convenios e acordos co MCE, dos que as executivas políticas de semellantes partidos foron sempre ben conscientes.

A EIREXA E A POLITICA

Tamén pola prensa enterámonos de que o señor Arcebispo de Santiago de Compostela, durante a misa funeral polo crego de Iñás, na Coruña, e aproveitando o momento de «darse fraternalmente la paz», esortou ao Ramón Valcárcel, candidato nas pasadas eleccións xerais polo BN-PG e crego de Sésamo, a que retirase as bandeiras patrióticas que tén na eirexa parroquial, engadindo que vai sendo hora de que os cregos non se metan en política. Ficamos admirados de que diga semellante cousa un xerarca dunha institución cuia función política colonizante e antipopular sempre foi tan evidente, falando en términos xerais, respecto do noso pobo. Máxime, señor Arcebispo que, de levar a sua tesis deixa as últimas consecuencias, non debían pendurar a bandeira española das eirexas, non deberían facer uso do idioma español sin público documentos encol da Constitución que nos vér enriba, nin pedir ou recibir subvencións do Estado e ún longo etc...

Porque todo esto que vostedes fan, significa meterse en política, e non precisamente galega nin popular

XERARDO MARCOS
MARCOS

24 anos, suscriptor e entusiasta colaborador de A NOSA TERRA na emigración, morreu en accidente o mércores dia 18.

A NOSA TERRA

NACIONAL

RIA DE MUROS: «A lei son eu»

«O luns os piquetes pararon a tripulación» declara Antonio del Sel Araujo, armador propietario de duas baxas, unha das delas ao parecer en sociedade, e sigue a esplicar a sua versión do acontecido: «despedino porque non cumplíos cos deberes do armador, fomos ao carro e este home marchou». O feito é que a Mingacho, primeiro mecánico da baxa nomeada «Amadorcín», propiedade do señor Del Sel, despedirono por ausentarse cando o barco se foi amarrar ao carro, a pesares de ser delegado sindical. O despido nestas condicións, asegún a lexislación laboral, é ilegal, pro esto non semella preocuparlle gran cousa ao armador que chega a afirmar: «a lei son eu».

Os armadores da Ría de Muros están presos cásque que todos polo narión dos créditos bancarios suministrados sobor de todo pola Caixa de Aforros. «Non hai un enfrentamento entre nós e os mariñeiro, o enfrentamento é entre armadores e mariñeiro por unha banda e a Administración pola outra». E os armadores teñen razóns de peso pra formular estas acusacións contra da Administración, á que pouco parece importarle a sua sorte e que os obriga, coa política pesqueira que practica, a recurrir aos bancos e istos

ben que aproveitan pra botarle o lazo. Pro, paradóxicamente, os armadores organizanse pra defendérse dos... mariñeiro: «a raíz deste conflicto, nos formamos unha asociación de armadores pra defendérmos».

INTRANIXENCIA DOS ARMADORES

A movilización e reivindicación dos mariñeiro, desencadeadas a partir da contestación ao despido, contan coa hostilidade dos propietarios dos barcos, que afirman: «aguantaremos hasta que os

«Os armadores están afeitos a incumplir as normas laborais»

créditos levan os barcos» e pola sua banda, o Sr. Del Sel insiste no tocantes ao despido: «eu non admito a ese home baixo ningún concepto».

Ben diferente é a esplicación das razóns do seu despido que dá o mariñeiro despedido, representante do SGTM (ING) en Muros: «os armadores están afeitos ao total incumplimento das normas laborais, negándose a reconocer que mentras o barco está no carro, a tripulación pode descansar»; asegún Mingacho, o despido asenta en motivacións políticas.

cas, «foi provocado pola miña labour sindical na defensa dos intereses dos traballadores; más que nada a eles amolalles que teñamos xuntas e que nos defendamos».

SOLIDARIDADE CO DESPEDIDO

Ao dia seguinte do despido, e convocada pola ING, os mariñeiro fixeron unha asamblea na Casa do Mar na que decidiron non voltar ao traballo namentres non teñan garantías de que non se repetirán despidos arbitrarios, e onde, más alá da solidaridade co

compañero despedido, plantexouse unha negociación cos armadores en defensa de reivindicacións laborais recollidas nun anteproyecto de convenio.

A situación dos mariñeiro caracterízase polas duras condicións de vida e traballo, facendo horarios de 14 a 16 horas e cun salario estipulado pola sistema de «a parte» asegún as capturas, máis catro pesos de «changüí», cantidade simbólica que veñen recibindo tradicionalmente e que se comenta que poida ter o seu orixe nunha especie de prima pra pan e tabaco. Esta forma de pago «a parte» conduce en moitos casos ao fraude, porque o mariñeiro non sabe o volume da carga, de xeito que as caixas de peixe que entran na lonxa non se corresponden coas que constan na folla de venda polas que os mariñeiro van percibir o seu salario. Velahí as suas fundadas razóns pra esixir un convenio que contemple os seus dereitos como asalariados, no que se inclúen puntos que revelan a precarieza na que viñan traballando deica agora: Permanencia a bordo en ningún caso anterior ás cinco da mañá e atraque ás oito da noite como máximo, considerándose as labours de descarque como estras, traxe de traballo pra faenar no mar, roupa das camas nas embarcacións a cargo do armador e comida variada, abondosa sana e ben condimentada, etc. etc.

A folga dos mariñeiro coloca aos armadores agora nunha posición incómoda, por tanto moitos deles antes foron traballadores do mar que se asociaron pra comprar unha embarcación mediante créditos co fin de fuxir das difíciles condicións de vida que aturan os mariñeiro e agora atopanse apreixados pola dependencia financeira das institucións bancarias.

Resulta sorprendente, nembarquantes, o contraste entre a dureza e intranixencia que os armadores observan frente dos mariñeiro, e o servilismo respecto dos intermediarios que imponen ao seu gasto os precios do peixe. Aproveitando o sistema da lonxa, espeúllase cos precios dunha maneira brutal, do cal pode darnos unha idea o feito de que, desde Muros á veciña localidade de Esteiro, tense incrementado o precio nun 70 por cento. Os mesmos armadores comentan este feito, e os mesmos veciños da vila de Muros falan de algúns personaxes, como a Isabel da Coruña, que marca o peixe na lonxa ao precio que ela estipula, sin que os armadores reaccionen contra esta situación. «Hai intermediarios que mercan o peixe na lonxa e véneno ali mesmo a un precio moi alto».

En fin, que queda clara a posición dos mariñeiro á hora de reivindicar un convenio que elimine as desventaxas do sistema «a parte», e de manter, por riba de todo, o dereito ao posto de traballo, e por outra banda, é notoria a desorientación dos armadores, que reaccionan con xenreira perante a actitude dos traballadores do mar, aturando mainos, por outra banda, a intermediarios que especulan cos precios e as entidades de crédito, que estrán os seus bos beneficios do mar por medio da usura.

PORRIÑO:

Manifestación nacionalista

Os nacionalistas manifestáronse en Porriño. Moitos problemas tén plantexados a zona e tentáse atallalos: uns de índole local, coma CORFI ou a falla dun Hospital Comarcal e outros plantexados a nivel nacional, coma o do Pacto Social ou o da Cuota Empresarial. E de paso, aproveitouse a ocasión pra falar do voto perante a Constitución ou das vindeiras eleccións municipais. Todo elo ao remate dunha manifestación que, «contra o Capitalismo Colonial», convocara pra o pasado día 11, a AN-PG e á que asistiron todas as organizacións do MN-PG discurrindo baixo unha incansante chuvia.

Cásque todos os pequenos comercios e bares da vila pecharon desde as sete da tarde, se quinto o chamamento feito días antes pola Asamblea Nacional-Popular Galega. Ao remate, na plaza do vello Axuntamiento, faríase un mitin. Eiquí a chuvia volvete torbón o que non rachou a vontade dos manifestantes de rematar comaprídamente o programa trazecado; moitos veciños uníronse ao mitin, «acobillándose como poideron ante aceiras, balcóns e soportais, mentres Xosé Carlos Alonso, despedido de CORFI no nome da ING, escómenzaba a falar da «problemática das empresas acollidas ao «Polo de desarrollo», ubicado no Porriño, que ofrecían hai anos unha falsa faciaña de progreso, pro que achanta-

ba tras de si unha tremenda actitude especulativa por parte do capitalismo monopolista español e unha industrialización irracional, feitos ambos fomentados polo Governo. Hoxe, dempois de que moitas empresas desapareceran xa, estamos a asistir a loita dos traballadores de CORFI, pola conservación do posto de traballo, e velahí están tamén os conflictos latentes en Censa ou Tegalsa, etc.»

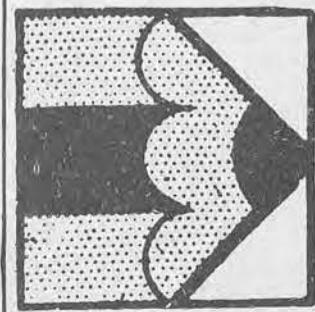
Seguiría Anxo Goberna, representante da U.P.G., que fixo un análisis da actual situación política, ao redor do eixo que pra o capitalismo colonialista español representa a consolidación da democracia burquesa e a perpetuación do papel colonial que o Estado lle tén asignado a Galicia:

«Neste camiño vai o próximo referéndum constitucional, e por iso, a U.P.G. di NON A CONSTITUCIÓN, como di NON AO PACTO SOCIAL que nos queren imponer os españoliñas, moito máis restrictivo e perjudicial que o da Moncloa, pra os traballadores e pra Galicia». Fortes berros de NON NON NON A CONSTITUCIÓN, por parte dos espectadores deron cabo a intervención da Unión do Pobo Galego, e escomenza a falar Rafael Iglesias, no nome das Comisiós Labregas, que chama a todos os labregos da comarca a seguir coa actitude de non pagar a cuota empresarial da S.S.A., e esixir do Governo a supresión inmediata diste inxusto trabuco que considera aos labregos galegos como se foran empresarios, cando o 97 por cento nin siquerá emprega man de obra asalariada; tamén esixiu a renovación do catastro do ano 59, totalmente superado, diante das modificacións que a propiedade da terra tivo nos derradeiros vinte anos. Rematou a sua intervención chamando aos labregos a se organizar nas Comisiós Labregas, mentres os berros de COMISIOS LABREGAS EN TODAS AS ALDEAS saían das gorzas dos asistentes.

Sequiu Manolo Martínez, en

representación da Asamblea Nacional-Popular Galega, que falou fundamentalmente da situación sanitaria en que se atopa a comarca e da necesidade urgente dun hospital comarcal que cubra mínimamente as necesidades da zona. E de lembrar que xa hai máis dun ano varios milleiros de porriñeses se manifestaron, convocados pola I.N.G. esixindo un ambulatorio da Seguridade Social, sin que deixa hoxe se tomara medida alguinha por parte do Goberno en tal senso. Falou tamén Manolo Martínez das próximas eleccións municipais, nas cales a A.N.-P.G. se vai presentar conjuntamente coa U.P.G. nas candidaturas do Bloque Nacional-Popular Galego. Pronunciouse igualmente polo NON A CONSTITUCIÓN, manifestando que «a única constitución que imos reconecer, será a elaborada polo propio Pobo Galego, cando a poseta en práctica das Bases Constitucionais prá Nación Galega, coa instauración dun Goberno Provisional ao servicio das clases populares, abra un proceso constituyente, que garante a propia soberanía a que temos dereito inalienable como Nación».

O Himno Galego, entonado por todos os presentes, pechou o acto. A chuvia seguía a cair.

suteca

- MATERIAL TECNICO DE DIBUXO
- REPRODUCCION DE PLANOS
- FOTOCOPIAS

Santiago de Chile, 26 - bajo
Teléfonos 59 96 39 - 59 99 72

SIYECO

FOTOCOPIADORAS PAPEL NORMAL
MULTICOPISTAS
GRABADORES CLICHES
OFFSET
GUILLOTINAS
MATERIAIS PRA IMPRESION

Avda. Camelias, (Frente al n.º 130)
Teléf.: 416027 - VIGO

Non é dogmático nin galeguista, anque «poñería o lombo pra empurrar cara adiante, incluso co dente da crítica, unha Galicia autogobernada». Califica de horroroso o termino «nacionalidades», síntese más cómodo no de rexión pero tampouco, conscientemente, viría a negar que o noso país seña unha nación —hastra votei nun partido que coidei que era galego e non era nada, o PPG—. Tén todo o escepticismo da pequena-burguesía liberal que el mesmo define como desgaleguizada pero con posibilidades de se integrar no proceso

de galeguización. Médico oftalmólogo con tradición familiar e personal, vencellouse á Universidade e á docencia, contra dos que é usual nas clases sociais dominantes no noso país, e no ano 75 no Vicerrectorado de Estensión Universitaria e sin ningún programa previo, topouse con que a millor cultura que se podía facer era a galega: «emocioname comprobar a existencia de 30 grupos de teatro en Galicia e algún de verdadeira categoría».

SANCHEZ SALORIO

«Inventar unha illa médica-enfermo»

Entende a medicina como un servicio público e, polo mesmo, consideraría necesaria a sua estatalización?

Certamente, o Estado tén que ocuparse da saúde dos ciudadanos. A complexidade, importancia e toda caste de implicaciones que atinxen a unha política sanitaria global, fan que a existencia dun servizo nacional de saude seña hoxe unha necesidade ineludible e a construcción dunha medicina moderna asenta en tres bases: ciencia, dñeiro e poder... No 1.978, decir poder é o mesmo que decir Goberno pero entendo que estes tres factores non entran en proporción igual en todas as actividades sanitarias, porque para impoñer un plan de depuración de augas residuais ou unha vacunación masiva, compre empregar o poder de xeito típico, pero para curar unha úlcera gastroduodenal ou para recuperar a un pequeno estrábico, calqueira poder que se lle engada á autoridade moral do médico é innecesario e hastra perturbador. A estatalización é absolutamente necesaria na medicina preventiva, pero débese atenuar na asistencial. En todo o mundo os sanitarios son sempre funcionarios, xa que a sua función principal é o cumprimento dun Plan, pero o médico é algo ben diferente ao executor dun Plan... na relación co enfermo, hai un intere que tén de desaparecer todo o aparello administrativo, teñen de atopar «como nuna illa deserta» e esa illa hoxe non existe, compre inventala; o primeiro paso é aceptar que o enfermo polda escoller o seu médico e o seu hospital.

Si, pero a nivel práctico no noso país, é más ben o médico o que pode escoller. Por exemplo, no Barco de Valdeorras hai unha Residencia montada, fixose concurso e os médicos non van, ¿cómo se lle garantiza a asistencia a unha comarca de 50.000 personas?

Nese caso, o que falla é o Plan, porque hai unha medicina estatal que teóricamente asume a responsabilidade sanitaria sobre do 95 por cien da poboación; a medicina colexida non se lle pode decir por qué non acode ahí. De calquier xeito, coldo que o que dixen antes pódese conseguir dentro dun servizo público, en que non me parece que o mecanismo pra o conseguir seña a uniformización de toda a asistencia médica nun sistema administrativo de postos, concursos e ascensos; más ben entendo que se deberían poder

formar grupos innovadores cos que a administración concertase a asistencia. Esto permitiría diversificar experiencias e modelos asistenciais que o actual monstruo estatal fai imposible. E non é defender a privatización da asistencia, senón mais ben plantear outra estratexia diversificadora que posibilitaría a incorporación dos novos médicos como innovadores do exercicio profesional e non como tipos que deban percorrer unha longa e idéntica carreira administrativa. A medicina privada debe desaparecer por ser innecesaria, pero non por unha prohibición administrativa.

¿Cál pensa que é a razón de que haxa tan poucos médicos integrados no seu entorno ou con adicación exclusiva, pero muitos que simultaneen a sua actividade na SS coa privada e mesmo coa Universidade?

Paréceme importante que o médico practique a adicación exclusiva na sua profesión, e probablemente tamén seña importante a adicación exclusiva a unha institución hospitalaria concreta, pero teñen as miñas reservas encol da mitoloxía que considera esa exclusividade como de gran sumo de entrega e pureza; prefiro valorar ás persoas polo que fan realmente e non polo que deixan de facer. Por outra banda, si se comparte a asistencia coa docencia a lóxica, é evidente, xa que a medicina non é unha ciencia teórica. No tocante a compartir responsabilidades universitarias, vexo más dificultades, porque seguramente si se coida a atención aos pacientes, ao cargo na Universidade irán para as horas marxinal. A pesares disto, prefiro o tempo marxinal dos que teñen entusiasmo e imaxinación e nada me interesan as horas de aqueles aos que lle sobra o tempo.

¿E estar nunha institución e ao mesmo tempo practicar a medicina privada?

Imos supoñer que a primeira motivación seña a da remuneración que é difícil exercer a acción nun hospital; toda vez que un médico tén un contrato permanente, é difícil de correr e más si non se pon entusiasmo... ao que ibamos, o que está exercendo illado é un incontrolado, nin o controla o Colexio Profesional, nin a sociedade, nin lle controlan os diagnósticos que non está obligado siquera a dar por escrito, nin o tratamento nin o custe, pero é que tampouco se tentan correctivos; porque hai unha filosofía de fondo: i esto acábase! e non se dinamizou o control sobre a privada por parte das institucións, ao contrario doutros países, onde os Colexios si exercitan esta función.

O departamento de Oftalmoxia, onde vostede traballa, está adaptado ás necesidades populares?

Nós vemos a todo o que entra pola porta e dá a coincidencia de que cometemos unha irregularidade, que «distorsionamos» a imaxe do Hospital Xeral, porque, asegnun un vello costume que tiñamos, dámolle a calquera un tique que lle costa esactamente 20 pesos. Lembro que o primeiro director do Hospital dixome «que tontería, antes erades un hospital de Beneficencia, pero hoxe que é da Seguridade Social, eso non sirve pra nada». Mais sirve, e a xente utilizao como antídoto da burocracia da SS, porque un señor de Ribreira, por exemplo, querever ver e tén que ir ao médico xeral que lle dea un pase pra o oculista do cupo, éste veo ou non, e ao millor dálle outro pase pra o centro de diagnóstico e dálí pra o Hospital. Entón, este señor gastou en horas, transporte, etc, moito máis. Por iso nós mantemos unha cousa empírica que é antiplasticación, e mentres eu teña no departamento xente que queira atender ese tipo de consultas, o devandito esistirá.

¿Qué tipo de pacientes van á SS e cales a sua consulta privada?

Eu paso consulta privada no mesmo Hospital pola tarde e más da mitade dos que veñen é un paciente paralelo ao de pola mañá. O outro cuarenta por cien é económicamente superior, e si vén pola tarde por que non quer

entrar na mecánica da cola, da habitación con cinco tíos más, do pase pra visitas, etc.

¿Coldo que relación Galicia-organización sanitaria actual é axentada?

Ben, acó a asistencia é pior porque se montou co trunfismo dos grandes centros nun país con poboación dispersa. O primeiro correctivo sería os centros comarcais, dacordo coas comarcas e non coa organización administrativa, centros de 12 ou 15 camas que permitan facer urxencias, clínica menor e sobre todo racionalizar e evitar a evacuación a outros centros. Tamén hai outro punto que queroclar: paréceme que ningún enfermo se debe evacuar de Galicia, como ocorre a cotío sin que haxa unha explicación deste feito, tanto polos costes socias, económicos e familiares, como porque a maioría ruxía menor e hoxe todo racionalizar e evitar a evacuación a outros centros. Tamén hai outro punto que queroclar: paréceme que ningún enfermo se debe evacuar de Galicia, como ocorre a cotío sin que haxa unha explicación deste feito, tanto polos costes socias, económicos e familiares, como porque a maioría das veces non é necesario. En todo caso, hoxe en Galicia o nivel médico abonda pra poder chegar a unha organización que permita atender a toda a poboación no país.

¿Qué opina da Universidade e a sua integración na nosa sociedad?

E un mal servizo que non esté integrado na vida e nas necesidades de Galicia pero penso que sería pior si non fose tal Universidade ou tentase suplir as funcións que lle corresponderían a un suposto organismo pra o desenvolvo de Galicia. Eso sí, penso que foi no traballo que fixen pra o Fernández Latorre onde dixen máis ou menos: aquí non se pode aprender a muxir unha vaca, facer unha pradeira, construir un barco...

Esto podería facerse nunha Galicia autogobernada.

Autogobernada sí, pero non «autolimitada», coldo que as institucións teñen que recoller o que realmente somos: galegos pola natureza, españoles pola historia, europeos pola cultura. Probablemente haberá que escribir outra historia, porque nos últimos tempos foi sempre adversa, pero coldo que esquencer calquier destes factores supón un empobrecedor.

M. Ledo

A Comarca do Ribeiro sitúase na provincia de Ourense, ocupando o suroeste da Galicia. Como lindes orográficos pódense considerar os montes do Sudo e as suas estribacións polo Norte; os da Xestosa e Couto de Novelle polo Sur, separándoa de Celanova os de Punxín, co seu pico de San Torcuato, e os «chaos» de San Amaro polo Este, e polo Oeste o Faro de Avión, o Couto da Pía, a maior altura da Comarca, con 1.192 m., e os montes de Pedrido.

A comarca está dividida en tres grandes zonas: Alto, Medio e Baixo Ribeiro. A primeira está formada polos concellos de Avión e Melón, ainda que existe outra parte, de pequenas dimensões, adicada a piñeiro, situada ao sur-sureste, no municipio de Castrelo do Miño na sua zona limítrofe con Cartelle e Arnoia.

O Ribeiro Medio intégrano os concellos de Carballeda de Avia, Leiro, Cenlle e Beade, agás as zonas de val que se consideran como Baixo Ribeiro.

O Baixo Ribeiro consta de tres grandes vales regados polos ríos Avia, Miño e Arnoia, pertenecendo a el, parte dos concellos de Leiro, Beade, Ribadavia, Castrelo de Miño e Arnoia.

POBOACION

A distribución da poboación nista zona, está en razón inversa á altitude, resultando unha maior concentración nas partes baixas e medias do Ribeiro, que están densamente poboadas, sucedéndose pobos, aldeas, lugares e caseríos. Pola contra, a zona alta resulta case despoboadas e erma, con poucos, pequenos e distantes pobos.

Partindo dunha poboación activa de 24.257 personas, a distribución nos distintos sectores é esta:

	Homes	Mulleres
Agricultura	10.510	11.250
Industria	950	668
Servicios	229	650
TOTAL	11.684	12.568

Total de personas adicadas a Agricultura, 21.760; total de personas adicadas a Industria, 1.618.

DISTRIBUCION DA TERRA

Das 36.555 Ha. que tén o Partido Xudicial de Ribadavia, corresponden a Terreo cultivado ..... 6.190 Ha. Montes do Catálogo ..... 13.995 Ha. Montes particulares, eriales, camiños, etc. ..... 16.370 Ha.

A parte correspondente aos cultivos distribúese da seguinte maneira:

	Secano	Regadio
Viñedo	3.013 Ha.	0 Ha.
Cereais	647 Ha.	6 Ha.
Tubérculos	983 Ha.	2 Ha.
Prado	227 Ha.	930 Ha.
Plantas hortícolas	0 Ha.	382 Ha.

En canto ás dimensões das explotacións pódese considerar que cada propietario do Ribeiro vén detentando unha superficie media, entre viñedo e monte, de 0.646 Ha., repartidas en 7.06 eidos, dos cales 5.3 corresponden a viñedo, cunha superficie adicada a cultivo, salienta o domo 1.76 eidos son de monte, cunha superficie de 12.832 áreas.

Analizando os datos correspondentes á superficie adicada a cultivo, solienta o domo da vide, que vén ocupando a mitade, máis ou menos.

Nos índices xerais, vese claramente a superioridade en estensión do forestal sobre dos demais aproveitamentos. Tén moita importancia a produción madereira, xa que a industria típica ribeirá son as fábricas de cadaleitos, que veñen producindo ao ano unhas 60.000 unidades, elaboradas todas elas con madeira de piñeiro procedente dos montes comarcas.

ESTHER ROMERO CASAL
REPORTAXE GRAFICO: POUSA/PINO

A satisfacción de recoller o froito

Entre aturuxo e aturuxo recollido a uva.

Si vas ao Ribeiro...

Ainda quedan «culeiros» nos que carretar o froito

A esmagadora eléctrica sustituiu totalmente á tradicional picada das uvas.

O froito esmagado pasa á cuba pra fermentar

¡E CHEGOU A VENDIMA!

ESTHER ROMERO CASAL

A preparación do viño comenza coa «desfonda», que é un labor profundo que se lle da ao chan; fai-se a man removendo a terra, de tal xeito que as capas fondas que forman o sochán quedan na superficie.

O terreo, así volteado, queda un ano o máis sin ningún cultivo, asegúra a época na que se fixera a anterior laboura, o comienzo da primavera ou a saída do vran. Ista tarefa complementáñase, á saída do inverno, cunha cava feita a man pra romper a costra superficial, achandar e limpar o chan de malas herbas; quedando así a finca preparada pra recibir os novos pés.

No Ribeiro dase unha característica típica de Galicia, que é a deficiencia no abono. Hoxe úsase ána que en pequenas dosis, o abono avícola, que incrementa a fertidez destes vellos chans.

Referente aos marcos de plantación ainda nos peores terreos, onde eran de esperar marcos amplios, capaces de sostener unha planta tan robusta, que pra máis no Ribeiro é de porte alto e podas longas, danse estreitos e reducidos, aparecendo, así viñedos densamente poboados.

As lindes oscilan entre 0'8 m. como mínimo e 1'5 como máximo. Os máximos danse nas zonas típicas de cultivos intercalares, como foi Castrelo do Miño, hoxe asulagado polo Salto, onde a vide aparece asociada ás patatas, millo, leguminosas ou forraxes. Nas «Ladeiras» e «costaneiras», algunas totalmente abancaladas, os marcos descendente, achegándose ao mínimo, pero o normal é o marco de 1 m. resultando por hectárea de 8.500 a 10.500 ceps.

Pra plantación do viñedo no Ribeiro, dase a paradoxa de que sendo como é a comarca vitivinícola por antonomasia en Galicia, non existe nela ninún viveiro, ténense que importar todos os invernos centos de Barbados, o que supón un desembolso de varios millóns de pesetas anuais.

As estacas ou tutores pra manter a cepa ergueita, adoptan ser de «mimosas ou de «herbedos» e pra amarrar as cepas ás devanditas estacas, úsanse os bimbios.

AS PODAS E A RODRIGA

A parte das de formación, fructificación, remozamento, etc., as más importantes son as que se fan co fin de retrasar o agromar pra evitar os perxusíos das xiadas. Esto pode ser conquistado de duas maneiras: facendo a poda moi cedo, antes da caída da follá ou moi retrasada, cando a cepa, esta en «choro». A más recomendable pra ista zona é a segunda, xa que debilita menos as cepas.

Cando ésta acada os 50 cm. de altura, decídense si a viña se vai alambrar ou non. Si é sin alambrar, sigue o proceso normal de medra apoíándose nos tutores pero si se vai alambrar, como é o caso do 75% dos viñedos comarcas, hai que poñer uns postes de granito que formarán as ruas ou gabias da viña; xungido cada un co seguinte e a 50-60 cm. do chan, colócase o primeiro fio de aramio, e porriba deste, a 40-50 cm. o segundo, formándose así a espaldeira, na que se han de atar as cepas cos bimbios.

Os gastos de creación distes viñedos son moi grandes, debido aos centos de postes empregados, aos milleiros de metros de aramios gastados e á man de obra invertida; todo isto repercuten nos gas-

tos de obtención do litro de viño comarcal. gravando.

A operación da Rodriga é a más delicada e a más costosa pola cantidade de man de obra que precisa. Faise días dempois de rematada a poda; coméntase notando uns tutores suxetos ás alambradas, ao tronco ou aos brazos das cepas, por bimbios. Logo curvante os vicos, sarmientos ou varas do froito, en forma de media circunferencia, pouco a pouco, hasta que o extremo do sarmiento queda mirando cara o chan.

Isto require un gran coidado, e si os que o fan non teñen práctica, ráchanse moitos sarmientos, o que leva a unha merma da próxima colleita.

As madeiras más empregadas nos tutores son: a robinia, chamada tamén mimosa ou acacia, os herbedos, moi bos por seren moi duros, e as de piñeiro que son as piores.

COIDADOS CULTURAIS E A VENDIMIA

Antano, todos os anos se facían duas «cavas», chamadas «bina» a primeira e «renda» ou «hacha» a segunda; pero hoxe, chégalles ben con facelas cada dous ou tres anos, pola dificultade de atopar man de obra e pola carestía dos xornos.

A «bina» era a laboura más fonda e facíase nos meses do inverno, desnois da poda. A «sacha ou «renda» era superficial, tiña lugar ao comienzo da primavera e con ela, amais de estiñar as malas herbas, amoleciase o chan, facilitando a penetración das augas primaverais.

As duas facíanse a man, a primeira con eixadas pesadas e de longos dentes e a segunda con sachas lixeiras e de dentes más curtos, empregándose-as ás veces para estiñar as malas herbas, as petas de forma cuadrada e sin dentes.

O que si se fai todos os anos, é darlle ás plantas os tratamentos anticriptogámicos necesarios. Contra o mildiu danse 12-14 cada campaña e contra o cíndium 1-2 tratamientos de xofre co fol aseguir as condicións climatolóxicas do ano.

As duas derradeiras operacións que se fan, son o atado e o desfoliado. A primeira consiste en atar con rafia os sarmentos verdes recién agromados para deixar paso libre polas gabias e o esfoliado, en suprimir o exceso de follas no viñedo, para unha mellor ventilación, aireación e maduración do froito, por un bo aselado.

As duas operacións fanas mulleres, a primeira cara a fines de xunio principios de xullo, e a segunda, en agosto.

É xa a vendimia infa que dependendo das condicións meteorolóxicas comenzarse a fins de setembro e rematarse a mediados do mes de outono.

Nas suas líneas xerais, e coma a de calquer comarca vinícola, quizabes que o máis característico seña a maneira de carretar o froito xa recolleitado. A carreta pódese facer con carros tirados por bois ou ás costas, en «culeiros», que son grandes cestos tronco-cónicos, coa sua base maior cara arriba. Están feitos con tiras de castiñeiro entretecedas.

Hoxe, onde a estrutura do terreo o permite, os carros vense substituídos polos camións e outros medios de transporte motorizados, e os culeiros, polas bolsas de plástico.

Unha vez que as uvas chegan á bodega, son transportadas do carro á «muela» na «barcaleta» pequeno ataño rectangular de madeira. A muela é tamén de madeira pero de forma cuadrada, e leva no fondo un embudo cunha tapadeira con buratos, por onde escorre o mosto que o «pisón» saca das uvas premendo a pé descalzo.

As cubas, na sua maioría, son de madeira de castiñeiro, áñda que quedan algúns de madeira de carballo. Levan aos lados, perto das suas bases ou «tempas» 2-3 aros, chamados tamén «cinchas», pra suxetar as «duelas» contra as tempas. A sua capacidade é variable, indo dende 15 moios, que son as pequenas, hasta 40-50 que levan as maiores.

Outros ataños auxiliares más manexables, son o pipote de 6-12 moios, o «bocoi» de 5, e o «medio» que leva 2-3.

OS VIÑOS

En xeral, tanto os brancos coma os tintos son viños finos especias prá mesa pola pouca graduación alcohólica e frescura. Os brancos, de maior graduación e quizabes menos acédosos, teñen unha cor pálida, son delicados de gusto, con gran «bouquet», sin chegar nunca a ser secos ou doces. Os tintos son ricos en taninos, teñen más corpo e maior acidez, presentan cor sangue, roxo intenso ou rubi.

Mención aparte merece o famoso viño, hoxe prácticamente descoñecido, xa que casi non se elabora, chamado «Tostado do Ribeiro», o seu nome deriva da sua propia coloración, é un viño licoroso, semidoc, suave e recendente. Facíase a base de Treixadura e Torrontes, pero hoxe en día, poucos se preocupan da sua elaboración, que é pura artesanía, e si o fan é partindo dun bo viño composto na sua maioría a base de Xerezana e non das variedades que lle diran fama.

Por outra banda a produción de augardente é de 803.571. Todo viticultor elabora na sua bodega ou augardente necesario pra o consumo da casa e más pra venda, servíndose dos «alquitrareiros», «alambiques» ou «poteiros», que por unha determinada cantidade por «pota» ou «postura», ademais da leña necesaria, auga, un axudante e ás veces a comida, fan a destilación nos sínkelos alambiques feitos no país, coa base formada por unha gran pota de cobre, casi cilíndrica, con aristas e ángulos curveados, axustándose a sua parte superior ao «capacete» especie de bola máis ou menos grande tamén de cobre, que actúa de condensador, continuándose nun tubo estreito chamado «cuello de cisne» hasta xunguirse co serpentín.

historias de esmagados

Por X. MARIN

OS PROBLEMAS RESOLVENSE...

FITAM-DOOS

CARA A CARA

ASI QUE... ¡ESTAMOS PERDIDOS!

NACIONAL

Nunha sociedade colonial, os seminarios non somente forman curas; centros «baratos», suplen necesidades que, en situación normal, cubrirían institucións como o ensino, lóxicamente gratuito, igualitario e social; o caudal humano resultante deste factor, vese engadido á cantidade de fillos de familias populares (Labregas fundamentalmente), cuio concurso non é necesario prá economía familiar. O seminario vese conferido, xa' que logo, dunha prepotencia, dunha capacidade de intervención ideolóxica sobre de amplos sectores de mozos, procedentes, lóxicamente, das clases populares, nunha etapa crucial prá sua formación (ou deformación)... E cumpren perfectamente a sua función de factor da colonización. O alleamento, o autoodio fomentado pola prohibición ou sanción negativa do feito de falar galego, a especial «clasificación» da xente «que habla bien el castellano», a represión do mundo interior do rapaz popular, esa «aquelle» que vai caracterizar mesmo esteriormente ao exseminarista, moi fundamentalmente en certos aspectos da sua vida... As testemuñas empregadas recollérонse directamente de xente procedente de seminarios. Xa que logo, as bases deste traballo, a atmósfera represora, alleante, colonizadora en fin, que se respira, xurde dereita dos claustros e pasillos das aulas e capelas.

«En certa ocasión, neste seminario había un rapaz que era moi bo. Pro unha noite, denantes de deitarse, estivo con outros dous rapaces malos que contaban chistes obscenos. O rapaz bo foise durmir sin confesar a sua falta e á maná seguinte apareceu morto. Eu dixen ao día seguinte unha misa por él e cando rezaba pola sua alma ouvíñ a sua voz que me decía: Non rece por mim que xa estou condenado. Rece polos meis... E dixome os nomes dos que a noite anterior estiveran con él. El condenárase».

Esto era o que calquera dos primeiros días do curso en calquera seminario se lle ouviría decir a un cura, seguramente o rector, na misa Lóxicamente en español e con toda unha serie de detalles que farián más real a historia, o relato poñíalles en claro aos principiantes de seminaristas que tiñan que procurar non facer coma o rapaz bo que se condenara. Porque a morte estaba ahí, tebregosa, á volta da esquina. Pero sobre todo, non tiñan que facer coma os rapaces malos. Eso, sobre todo. Porque era máis

**SER CURA ERA O MAIS QUE
SE PODIA SER...**

A diferen^aia entre uns seminarios e outros non era somente o pre^{ço}. Aparte dun coste partido por dous no caso dos centros apostólicos

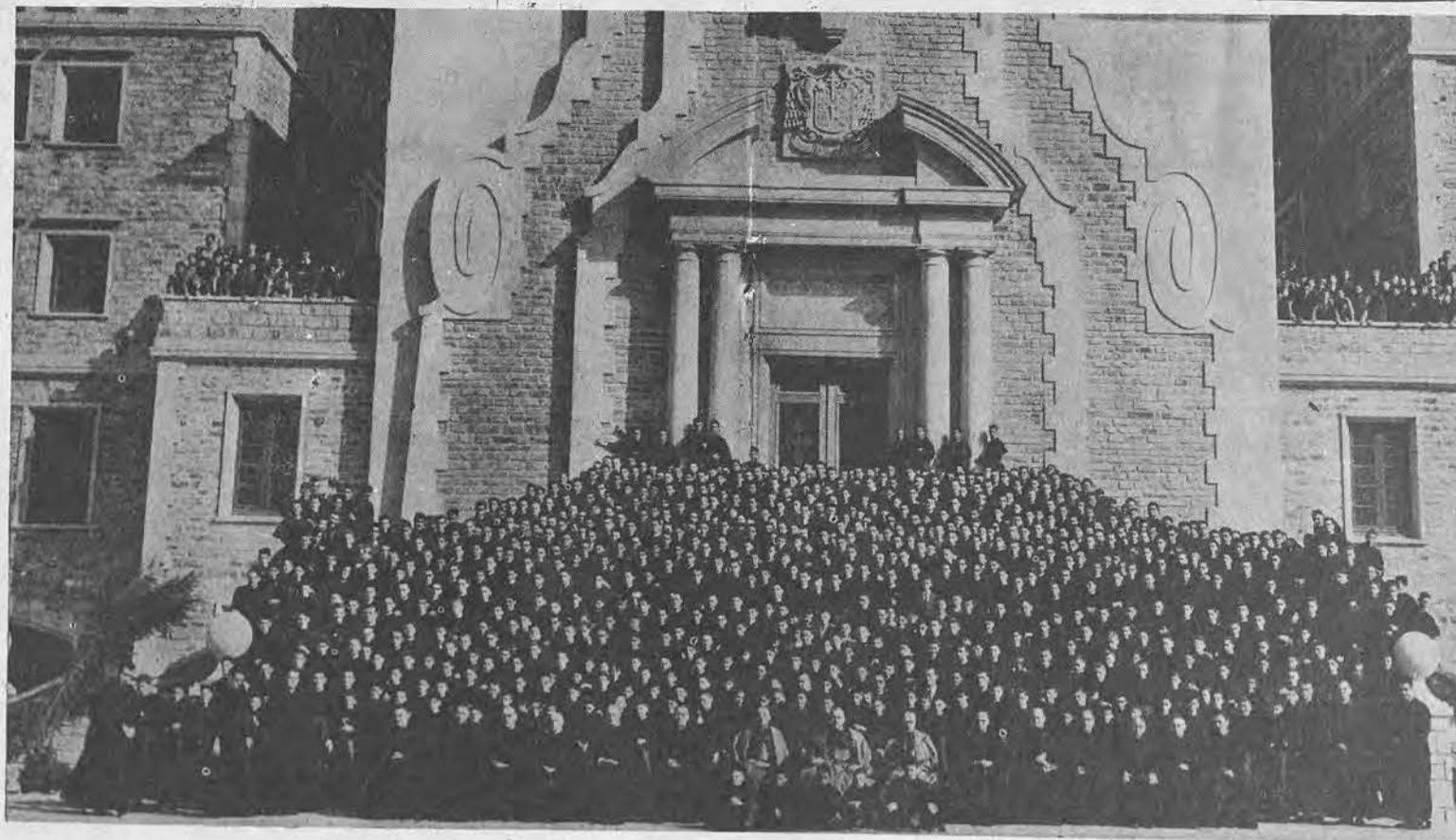
O PAPEL QE ESTE

cos, o fin ao que se destinaba que chegaban algún día a orden frades eran as misións de ultra a colonizar africanos, asiáticos americanos (do sul naturalmente). Dos seminarios diocesanos saí curas. E hasta certo punto, era ca a esplicación que os frades ban á reducción de costes conpecto aos centros directamente pendentes do Bispo: as famas dos nosos pupilos non van re beneficiio económico ningún seus estudos, namentres que milias das curas, si

milias dos curas, si.
Así se chega a un semi
Nunha época moi propicia pa
plotación da relixión. E a Eirex
tólica, nun Estado confesional
está disposta a perder baza. T
cura na familia era, por outra b
un signo non tanto de poder e
mico como de respetabilidade
cial. No mundo rural, ser cura
más que se podía ser, era m
nunha parroquia.

Así é que durante estes dase en Galicia un aumento durable das matrículas nos serios, aumento no que separam intervén o proselitismo das parroquias, que obrigan a trucción de novos centros, que tamén houbo otro tipo de razóns. Razóns coma que as Alberte, un seminarista ourivesados anos 40 e primeiros do seminario novo non somente construiu por problemas de cicio. Ao pé do vello, en frente lón de estudio, había unhas reiras que estaban sempre cando. Enseñaban as braga ahí e os rapaces atendiamos eso que a estudar». Así que ras decidiron facer un seminario novo co que se matarían douros dun tiro.

Prá xente que non estivendo
vida dos seminarios é un miraújo,
Un misterio que ao longo dous enti
sufriu considerables mutascripti
Dende o peche total da vio Eran
rior, o intento de provocar ornada
rraigo —que desgraciadamente ego e
quedou somente en intento todos
intento de crear no sema un p
unha motivación de odio carente

QUE CUMPLIRON OS SEMINARIOS E NENO IBA PRA CURA

...dio do que proviña, nur tanto por... elevadísimo do campo, foron... características que a partires dos... anos 60 deixarían paso a posicóns... polo menos superficialmente más... abertas.

A vida do seminario e o ensino... ali administrado son imaxen e... semellanza do autoritarismo imperial... que dominaba na rúa. Un maniqueísmo total domina en todas as... materias. A elevación a todos os... niveles do dito «o que non está... con... nosco está contra nosa» ou, «o que... non é coma nós é malo». Un maniqueísmo que tamén se transforma... co tempo.

OS ANOS DA FAME

Alberte chegou ao seminario de Ourense no ano 45, presidindo a... diócesis Monseñor Blanco Nájera,... tan retrógrado coma intelixente e... que situara na rectoría logo dun... enfrentamento co Cabido —todo el... de parte de Pita Bugallo, o vicio... —, a Manuel Gil Atrio, home ao... que lle faltaba de intelixencia o que... lle sobraba de servilismo frente ao... novo bispo.

«En moitas ocasións —revive o... Alberte— o Blanco Nájera tenños... predicado que «había que desconfiar... de las modas ultrapirenaicas». O... asunto viña a conto de que nos... seminaristas franceses, por exemplo,... observábase un comportamento... moi más progresista. Non lle...ian na cabeza aos rectores do... centro ourensano que os franceses... fregaran ao fútbol en patalóns de... deportes. Parecía que sacar a sota... era un pecado.

Daquela, o actual bispo de Mondoñedo, Monseñor Araújo, era profesor en Ourense e de vez en cuando... describia nunha revista salmantina... chamada «Surge» á que estaban... inscritos algúns seminaristas. «E... estivo aparecia algún artigo do... un maestro, a revista vía secuestrada a... go dola entrada no seminario e nin os... mutcriptores tiñan acceso a ela.

Eran tamén os tempos da lectura... ocularizada durante a comida, cando o... galego estaba totalmente prohibido... intento todos os seminarios de Galicia. Semana un pecado falar galego onde os... coñecidos da comunidade eran un...

	1954	1968	1978	
	299	233	20	Santiago
	242	172	4 (disp)	Lugo
	221	160	40	Ourense
	122	65	3 (disp)	Mondoñedo
	98	73	18	Tui
Fonte: F. CARBALLO	988	693	85	Galicia total

DATOS SEMINARISTAS

99 por cento galego falantes. «Mensualmente entregábanles aos nosos pais as notas, e entre as asignaturas figuraba a de conducta na que influía dun xeito esaxerado o falar correctamente o español». E aparte deso, natural a existencia das labazadas ou inclusive, polos primeiros anos dos 60 en Mondoñedo, as multas de a peso por «falta» tamaña. Con Araújo de rector en Ourense, na práctica erqueuse a prohibición de falar galego, ao tempo que a organización dos chivatos perdía forza. Os «padres» perdían ahí parcialmente unha das chaves do seu poder.

Os chivatos eran unha rede de espionaxe cuia existencia chegaron a confirmar inclusive os propios curas: «Algunos hablan en gallego y cuando nos ven hablan en castellano, pero nosotros también tenemos nuestros informadores...». Agora que en galego falaban casi todos, algunos se cadera un pouco a pesar seu polo de ascenso social supóna naquel medio un acento «fino». A un dos chivatos fixémoslle a vida imposible e foise dallí —rise o Alberte—. Os domingos había parlata (non se exixía silencio á hora da comida) e escomenzamos a berrar «Erre, erre» ou «erre cuadrado» porque o rapaz en cuestión apelabala Rodríguez Rodríguez. Noutra ocasión intentaron facer o mesmo con outro rapaz e conqueriron que o rector os mantivera durante os recreos de quince días rezando o rosario na capela.

Eran aqueles os anos da posguerra e había moita fama. Sómente se permitía traquer da casa pan porque o chusco que había que es tirar pra todo o dia non chegaba a nada. «Pro tamén deixaban entrar chourizos e cousas así. Aunque algunha vez requisaron algo». O Al-

berte soña co día en que lle chegou a bolsa de comida cando estaban de exercicios espirituais e non puideron —non se podía— recollela. «Alámbreábamos coa fame... E en canto nos puxeron un cacho de pan de millo e un chourizo na man...» logo xa, no seminario maior, cando orrián os 50 e os pais do Alberte oíban que de verdade iba pra ura, xa se podía disfrutar do luxo de repetir calquera plato.

Ao Alberte botárono do seminario estando pra rematar o 1953 por fuxir de noite co Eladio. Os dous xuntos afíxáranse a saltar moitas noites o muro —como se contaba que facían nos tempos da República— esconder a sotana, dende os primeiros cursos de uso obligatorio, nunha toxeira e irse ao cine ou a algúns cafés. Os curas agardaron moitas noites vixilando e non os puideron cazar. Pro foi o mesmo.

AMISTADES «PARTICULARES» E CARIÑOS TRAICIONEIROS

Nos anos en que tamén prá Eladio chegou, canalizada por medio de asociacións católicas iankis, a «Ayuda Americana» chegou a Herbón, con once anos ao lombo, o Paco. O leite, o queixo, a manteiga, viñeron aliviar os lampreazos que sentira dez anos antes o bandullo do Alberte.

Ali en Herbón, no seminario apostólico dos franciscanos, a vida estaba planeada polo miúdo como o estivera en Ourense. «Agradecías ás veces estar soio na habitación, pro non estaba permitido. Por aquele de «al que vive solo...». Pro nin mal acompañado podías estar porque tampoco se permitían as amistades «particulares». «Esc... —comenta o Paco— era terreo perigoso pra os superiores e naturalmente pra os internados que podían verse abocados a cariños traicionei-

ros... Ióxicamente, o risco que se corría nestes casos era o de espulsión fulminante. Desto houbo... claro...».

Nestes anos, o Paco non iba a casa en todo o ano. Non houbo vacacionás do vrán hasta que os frades decidiron que o mal que pra o espírito significaban os tres meses de libertade, podíase compensar co saneamento económico que eso significaba pra eles.

Pero aquello era semellante a Ourense. Tamén había os paseos unha vez á semá en fila india de tres en fondo, a prohibición de falar galego e mesmo os acusicas que, segundo o Paco, tomáronlle gusto ao asunto: «Algunos tomáronlle gusto ao asunto e poido decir que algunos xa se profesionalizaron nas labores policiais». Non está de más apuntar que algunha estadística daba no orixe dos policías un 40 por cento de ex-seminaristas. Escomenza entón a moda de facer ximnasia todas as mañás tan promocionada logo en Mondoñedo.

Mondoñedo nos anos 60 estaba evolucionando. O Concilio Vaticano estaba ás portas cando os propios seminaristas encetaban tamén o seu «concilio» en forma de folga. Acabábase a sotana coma uniforme dos estudantes mentras pasos lentos iban convertindo ao seminario de Argaya Goicoechea no máis progre da nación.

O Suso debiu chegar ali no 66, cando Vilanova de Ourense xa tiña o seu cacho de seminario condenado a morte. Cada vez estaba quedando menos xente no centro, co cal se posibilitaba un pouco unha mellor educación e unhas relacións más doidas. O galego xa non estaba tan prohibido e a folga aquela racha coas multas de a peso... Todo fora caendo os lampreazos na clase do «Grigo», seguían chegando todas as noites aquelas sardiñas que xa provocaran más dunha intoxicación colectiva... iba ascendendo o custo da pensión anual de 7 a 21 mil pesetas en catro anos, e, preparándose pra os novos tempos, faciase reconocer como colexio oficial.

«LEER LITERATURA ES ANTICLERICAL»

Eso mesmo obrigaba a cambear o tipo de ensino, agora máis aberto. Aínda así, había medo a derrotar aquellas inhibicións do profesor de literatura en Herbón onde ao Paco se lle negaban algunas estrofas de Curros Enríquez, con cátiva xustificación: «¡Qué pena que sea anticlerical!». Ou o medo —ou comeñencia— a deixar que as habitacións foran particulares e deixar de entrar nelas a rexistrar, aquello tan propio do «Chaquetas» —o cura que poña por debaixo da sotana duas chaquetas pra apparentar más— en Ourense.

Agora que iban quedando atrás aquele de «leer literatura es anticlerical», aquello outro de vestirse de muller nunha obra teatral pra vergonza tua perante todos... E a biblioteca sequía o mesmo, coa «Vida de San Juan» ou de Santo Tomás... somente eso.

Así, somente quedan hoxe en Galicia 85 seminaristas, a mitade deles en Ourense. A emigración característica da zona e o retraso que ali levá a crisis, faille manterse frenete ao resto. Aquela é a sede do Opus en Galicia. Unha sede bastante desaproveitada: 500 habitacións, clases que houbo que partir en tres polo frío, salón de actos pra mil persoas pechado... somente pra 40 persoas.

Nembargantes, o fenómeno resulta por outra banda curioso, por tanto precisamente nesa diócesis, desde o 68 ao 78, secularizáronse ao pé de 100 sacerdotes e outros marcharon, uns e outros a causa da represión que se agudiza en compaña con calquera outra diócesis galega.

Pola sua banda, os seminarios menores fórsonse convertindo, no ánimo de salvar o tipo, en colexios reconocidos oficialmente nos que hoxe se imparte EXB e BUP.

Diante do panorama desolador, «rachouse co poderio da Eirexa? —Non lle é eso, señor, non lle é eso...»

ANTON L. GALOCHA

OU COIDADES QUE EN MADRID DORMEN, HO?

XOSE - MARIA MONTERROSO DEVEZA

Para LLUIS M. XIRINACS I DAMIANS

Con alguma frecuencia é que últimamente se ouven voces, e non precisamente cantigas, de «escarnho e maldizer» para o alcumado «lusismo». E é non só bô, mesmo conveniente que estas opiniões se den, por duas razões fundamentais: a primeira (por un elemental sentido da democracia, ou mellor, pola mesma esencia desa democracia; a segunda) por que é gracias á polémica que se profunda nas cuestións.

Pero é aí onde, tristemente, está o fallo: que, polo de agora, as polémicas en torno a esta materia non son, ao meu modesto xuício senón aparentes debido a que, na maioria dos casos, fállales, e, normalmente, aos «antilusistas», ese aprofundamento «sine qua non» e os contendentes, más que se ouvir mutuamente, limitanse a expoñer a sua teoría, cada volta más seguros de sí...

Eu apontaría como causas de que cada bando non entre a fondo na «regueifa»: polo lado dos «antilusistas», a falta de argumentos serios; polo «lusismo», o adoecer dunha falta de decisión, dunha excesiva prudencia ante a audacia daqueles, e, por qué non dicilo até dun temor a ser acusado de «imperialismo», como xa o teñen feito algunos inconscientes «imperializados» mentais do españollismo. (Repárese en que poño entrecomillados os termos, por os considerar desafortunados).

Eu padeza, probabelmente, esta mesma esaxerada discreción, acaso temendo mesmo que canto poda dicir e/ou escribir vaia escandalizar a un pobo tantas veces tomado en vao, que, para sermos honrados, nin se entera destas trécolas. Pero, por se servise para mellor enfocar o problema, vou deitar tres ou catro ideas que penso venían a conto. Inda que o comezo do entendimento quizais estivera, dada esa profundización que dixen, nunhas cantas mesas-redondas, ou mellor coloquios públicos.

LUSISMO, IBERISMO

Ocúrrese-me que existe, nos galegos que cismán nestas cousas, un a primeira vista xustificado, reexo ante un imaxinario e potencial imperialismo portugués... e así alcuman de «lusistas» aos compatriotas que non só non lles dan as costas, mais que tenden a olladas aos irmáns da outra banda do Miño, e más particularmente aos que de aquén Douro. E fan parello este calificativo, que igual se podería sustituir polo de «aportuguesados», co que os nossos devanceiros dos albores do século XIX adicaron aos colaboracionistas coa invasión francesa chámolloles afrancesados. E isto si que é delirar, meus amigos.

Máis fundamento terían, se cadra, as reservas con que en Portugal se mira para o iberismo, habida conta do precedente «filipino», cando aquel país foi gobernado desde Madrid durante sesenta anos.

En ambos os dous casos xoga, claramente, o desequilibrio xeográfico-demográfico-económico entre España-Portugal e Portugal-Galiza, actuando eficazmente como a mellor xustificación daquela prevenção, neste mundo en que hai tanto peixe grande famento de tanto peixe cativo. E, non cabe dúbida, algunas poucas mentes con vocación imperial haberá, nos dous planos citados, dispostas a dar a «desinteresada» colaboración que outras poucas mentes, «desinteresadas» tamén, están dispostas a recibir... Pero ben se ve que isto más semella historia-ficción que teoría histórica con posibilidades. Por descontado, de telas, viráelles dar a razón aos «antilusistas», porque os galegos trocarían, daquela, o lume pola tixola...

POR UN GALEGUISMO RESPONSABLE

Si haberá, e hai, matices dentro dunha xeral tendencia fraternal con vocación universalista e, ao tempo, coa mellor intención de rectificar o manipulado río da historia común... sen por elo pretender trasvasalo ou deseclar...

Estou a falar da multiforme tendencia daqueles que non queremos ver perpetuado o inxusto e vello feito de se dar as costas pobos irmáns como o galego e o portugués o son, e como son tamén os que dentro dunha misma península están unidos uns e separados outros, á forza e por enriba, nos dous supostos, sen se coñecer ou reconoñer. E isto, polos sempiternos intereses de quen une e separa sen

contar, repito, cos pobos respectivos, e en contra do beneficio comú, que, está claro, non cobra co seu propio beneficio de clase explotadora cosmopolita. (Cosmopolita e non internacional, porque nación de seu é dicir patria, nunca a coñeceu, e, por tanto, non pode ser considerada inter-nacional).

Entendo por galeguismo responsable —e conste que ao longo todo destas liñas estou a facer fincapé no eido da cultura, sen tratar apenas os inseparables aspecto político, económico, etc., aos que lles comprirían más capaces comentaristas—, entendendo por responsable o galeguismo nacionalista, pero non reaccionario nin «chauvinista» —fechado en si mesmo—; o galeguismo federalista, pero non simplemente autonomista —respecto de España—; o nacionalismo iberista, en tanto ponte no achegamento a/de Portugal, pero non entreguista cara o país irmán.

Daquelá compre xular un chisco apresado o entusiasmo, valente por outra parte, que por Portugal mantiveron quen antano definiron a Galiza como parte con Portugal dunha pretendida «nazón completa»: ao meu ver, trasladaban ao plano político o que é un problema cuase estritamente lingüístico, e nin sequera cultural en xeral. (Isto, sen perxuicio de abrinxos urxentemente unhas permanentes relacións culturais, prioritarias mais non exclusivas con esta nación, como tamén poño por caso, con Catalunya e Euskadi, cos que apenas hai uns cantos precedentes —véxase a revista «Galdeuzca»—, pero falta toda comunicación actual).

POR UNHA ORTOGRAFIA GALEGO- PORTUGUESA

Co anterior internáramos na actualísima cuestión da normativización do noso idioma nacional. E afirmo que quén chaman «lusistas» a aqueles que propugnamos un achegamento do galego ás suas fontes, limpándose de castelanismo, actúan cunha lamentábel lixeireza, quero pensar que ben intencionada, mais orixinada nunha ignorancia total das múltiples aristas do problema lingüístico e orientados por un patriotismo de via estreita.

Eles non ven que apenas loitamos, de momento, pola recuperación da ortografía histórica galega, naquela medida en que a mellor lingua falada o permita. (A propósito, ¿cal é a mellor lingua? Se hai casos moi discutíbeis, hai outros de tan clara legitimidade como o daquela fala que utiliza «onte» —a pesar de «aier»— e «ovo» a pesar de «juevo»).

E así, por dar unha idea do «comprimento da manga», ún asumiría xa-ollo!: escola galega mediante —os puntos 1 ao 15 (con reservas para os 7 e 11) dos 18 que Xosé-Martiño Monteiro Santalla expuña recentemente («Esbozo dunha ortografía galego-portuguesa», La Voz de Galicia, 10-9-78). O mesmo tratadista reconoce que os puntos 16-18 reúnen «a maior dificultade» —problema dos c, ç, z, ss, qu—; os puntos 7 —m en lugar da actual n final— e 11 —reforma do sistema de acentuación— merecerían unha especial meditación. Os demás, salvo dous —sustitucións do ll e ñ por lh e nh—

xa se usan hoxe en día, non habería máis que os oficializar.

Chegados a este aspecto da cuestión, haberá que insistir en que nin se tocan as outras aristas: a morfoloxía, o léxico, etc., etc., este último, concretamente, na que tanto poderíamos dar como recibir.

Haberá que insistir, neste eido exclusivo da lingua escrita, en que son duas cousas ben diferentes o galego practicado á toa por catro —catrocentos ou catro mil— entusiastas, como acontece hoxe, e o idioma impartido nas escolas, a partir da sua oficialización como pode e é de agardar ocurrir mañá.

Haberá que insistir en que ainda hoxe, e por esa triste razón de cultivo minoritario da lingua escrita —e lida—, estamos no punto de partida, no quilómetro cero, no que ao idioma toca. (Esto sen perxuicio do labor divulgatorio que logros como «A Nosa Terra» andan a facer).

Haberá que insistir en que galego e portugués son unha lingua só con estes dous —e outros mollos— xeitos de falar; que non se diferencian máis do que o español de Madrid e o de Buenos Aires, poñendo por exemplo de dous que coñezo un pouco. E eso comparando os 150 e pico anos de independencia argentina (é certo que cunha forte inmigración non española —mesmo galega— e unha distancia xeográfica de 10.000 kms.), cos cuase 9 séculos de separación política luso-galaica —coa que loitou, nos primeiros tempos, unha sobreviviente relación cultural, logo tamén quebrada; pero compre cavilar no que son 900 anos en comparanza coas escasas desemellanzas entre as duas falas).

DO GOZO INDISIMULÁVEL DO PODER CENTRAL

E compre insistir e non confundir —como fan moitos nemigos deste achegamento ao portugués escrito —patriotismo con «chauvinismo» socialismo con populismo, revolución imaxinativa e planificada con «realismo» espontáneo de curtos voos... —e non estou falando, inda que o pareza, de conceptos estrictamente políticos.

Compre insistir na secular mentalidade antilusista que un poder central —que nunca lle perdoou aos «levantiscos» portugueses o seu arredamento da «casa paterna»— logrou inculcar mesmo nos galegos, valéndose dunha ignorancia interesadamente alimentada cunha ringleira de groseiras anécdotas; anécdotas que, ridiculizando aos poboadores de Alén-Miño, non fan senón reflexar as que aos propios españoles lles atribúen, pexorativamente, no resto de Europa...

Compre insistir en que aquel poder, áinda asballantes, verá con deleite e gozo indisimulável, e mesmo arrimará a tella a posturas como a que pode facer do galego, no futuro, un dialecto do español —ou castelán, chámelen como queirán—, do que non o vai a salvar a mera —causa irónica, visto o trato que recebe— denominación de idioma se non pasa diso, dunha calificación de «Diccionario de la Real Academia Española», cunha menor incidencia real cada día. ¿Ou quen foi senón quem non aforrou esforzos para que o quebramento da relación galaico-portuguesa, a que me referí más atrás, fose un triunfo cotián dos mesmos que, imperialmente, dividiron para vencer; os mesmos que sospeitaram, como eu sospeito, que, de seguir unidos, Galiza e Portugal hoxe si formarian aquela nación-completa e, portanto, máis forte rival? Velaí o que conseguiron co tempo: axudar á historia no parto e nacemento doutra nación: nunca llelo agradeceremos de abondo!

Por iso compriría insistir, finalmente, caro os más recalcitrantes oponentes ao achegamento a/de Portugal, na imposibilidade dun imperialismo lusitano: primeiro (porque a nación galega é unha vella e moza realidade irreversible; segundo: porque, suposta a nosa repentina, ou paulatina, conversión ao lusitanismo —que entón si merecería tal calificativo!—, o centralismo español nunca o permitiría —e os datos obxetivos indican que durante longo tempo estará en condicións de permitilo e/ou non permitilo todo).

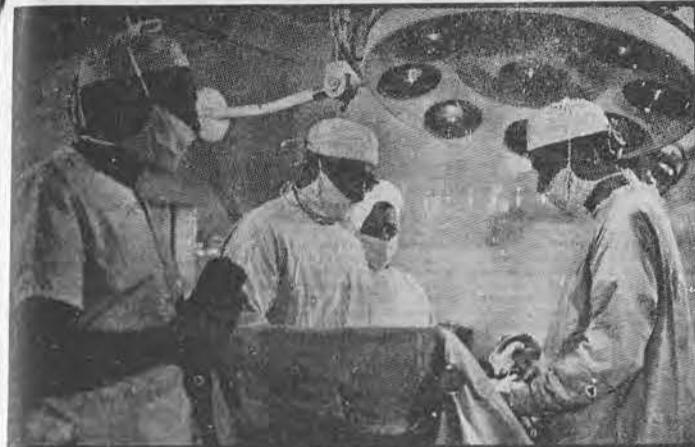
Ou coidades que en Madrid dormen? Non, non, tranquilos que han seguir velando por «la españolidad de Galicia»... Contando, insisto, co apoio inconsciente de quen actúan, a fin de contas, como «españoles de toda a vida», obstinados na sua retesia antilusista.

ESPAÑA

A Seguridade Social come o presuposto

■ MARIA ALONSO

Unha vez perfilada a Constitución española nun carri definitivo, os partidos implicados decidiron xa ao respecto e somentes se está á espera da mecánica de celebración do Referéndum. Entramente, a atención política empeza a encamiñarse por outros rumbos.

Seguridade Social: malos servicios, desatención crónica e corrupción denunciada.

Dous temas estreitamente ligados á economía se van plan-tejar decontado. Hai moi poucos días, o Ministro de Facenda fixolle chegar ao Congreso os presupostos xerais do Estado pra o ano vindeiro, incluído o enorme derroche que representa a Seguridade Social. En círculos próximos á oposición parlamentaria informouse xa que vai ser esta batalla da Seguridade Social unha das más duras a ceibar nos próximos meses. Cuns servicios insatisfactorios, unha desatención xa crónica e unha corrupción denunciada, a Seguridade Social, tén previsto percibir unha cantidade de cartos superior a todas as restantes partidas do presupuesto sumadas. Dáse ademais o agravante de que esta suma de diñeiro procede pola vía máis directa dos salarios das clases traballadoras máis desfavorecidas, dado o peculiar sistema de cotización en vigor. O círculo péchase coa enorme incidencia que éste factor de encarecimiento de postos de traballo tén sobor do mercado de emprego. Ou seña, que a Seguridade Social non cumpre os seus fins; e o seu derroche repercuten sobor dos traballadores e retrai aos empregadores. O problema que non pode resolvérse nun dia tampouco admite máis demora.

O segundo dos grandes temas económicos pendentes plantexa discrepancias entre as propias formacións políticas da oposición parlamentaria. O vicepresidente económico do Goberno, Fernando Abril Martorell, quixera chegar cos partidos e centrales sindicais a un compromiso económico que lle permita a adopción dun sistema de medidas de carácter técnico integradas nun programa que é un programa de Goberno. Algo así como unha segunda edición dos Pactos da Moncloa con máis cabos atados.

Non pode decirse que os primeiros contactos tiveran éxito. Unha xornada de reflexión entre o Goberno, as centrales maioritarias e as patronais non produciu resultados positivos. Haberá, nem-bargantes, acordo. Pero o soño de Fernando Abril non leva trazas de

cumprirse. Ocurre que en especial o Partido Socialista Obrero Español, négase á firma duns pactos que representen un programa político a longo plazo. Denuncia o PSOE que a situación é outra e que os problemas económicos han de ser resoltos hoxe entre as partes implicadas. Pola contra, un programa a longo plazo representaría unha rentabilidade pra o partido no poder que a oposición que se considera alternativa, non quer nin moito menos conceder.

EUSKADI

PNV anti-ETA

OARSO

A decisión do PNV de convocar unha manifestación contra do terrorismo de ETA pra o día 28, foi unha das decisiones políticas más solprendentes dos derradeiros meses na política basca. A convocatoria, como é natural, provocou un inevitable estoupido de contento nos sectores más dereitistas e tramontanos do país, como son os escasos de Alianza Popular e os de Unión de Centro Democrático, ademais do PC.

As reaccións foron a outro nivel ben diferentes, especialmente a nível da esquerda abertzale, que acusou ao PNV de facilitar a represión policial e a aplicación abusiva da lei antiterrorista. Ademais, na opinión destes partidos, a decisión de apoiar ao Goberno de Suárez nunha das cuestións na que máis problemas de imaxen e de asentamento tiña e que era a dos problemas d'a loita armada, non concorda coa postura do Goberno, que fixo o posible pra que nas Cortes se rexeitaran absolutamente todas as enmendas presentadas aos debates polo Grupo Parlamentario Basco.

Mais importante foi, nem-bargantes, a reacción das Xuntas municipais do PNV, que, asegún fontes internas, impoñeríase nun 60 por cen á convocatoria por motivos anticentralistas, e porque a fin de contas hasta moi recén, a base do PNV colaborou moi estreitamente con ETA nas suas actividades contra do fascismo. Esta

PAISES CATALANS

DIMISION NA GENERALITAT

■ EMILIO VEIGA

A Generalitat Provisional de Catalunya está pasando unha crisis interna que, aínda que non seña xeral, hai indicios pra pensar que se poida xeneralizar a medio plazo. O elemento concreto deste caso é a dimisión do conselleiro de gobernación, Fredéric Rahola, dimisión que lle aceptou o Consello Executivo celebrado o luns 16 deste mes.

No comunicado oficial non se dan razóns da dimisión do señor Rahola, pero asegún poido saber A NOSA TERRA de fontes ben informadas, as causas son desavenencias personais entre o President Tarradellas e o conselleiro Rahola. En calquera caso, non hai que esquecer que este conselleiro se elexiu por ser o home de confianza de Tarradellas e o seu delegado en Catalunya cando él ainda estaba no exilio, pero agora os tempos mudaron e na situación actual, Rahola, que non é moi brillante, a verdade seña dita, xa non lle fai falla ao President así é que lle votou en cara a sua ineficacia.

Temos que romper eiqui unha lanza en favor de Rahola: el non podía facer milagros cunha carteira coma a de Gobernación na que non houbo sin un soio traslado de competencias, e eso non é responsabilidade somente de Rahola, señor Tarradellas. As especulaciones sobre do seu sucesor apuntaban a duas direccións, unha ao secretario técnico da presidencia señor Bricall (home de confianza de Tarradellas) e outra ao conse-

Tarradellas, diante da crisis da Generalitat

lheiro de Obras Públicas e Urbanismo, o socialista Narcís Serra. En canto ao primeiro, estamos en condicións de asegurar que non

aceptará, e que ao propio Tarradellas non lle interesa porque tén outros plans pra él, concretamente un decreto que presentou ao Consello Executivo e que éste aprobou, polo cal se reestructuran os servizos dependentes da presidencia da Generalitat e que de feito convierten a Bricall no home forte da Generalitat. En canto ao segundo, os socialistas teñen outros plans pra él: non sería de esgrañar que Narcís Serra forá o próximo conselleiro que deixe a Generalitat, estarían agardando neste caso o confrontamento entre Narcís Serra e o President cun tema de interés popular de fondo como podia ser algún tema de urbanismo, o que lle faría ganar puntos ao primeiro na opinión pública, converténdose así no primeiro candidato socialista á alcaldía de Barcelona, tema sobor do que o último consello nacional do PSC xa se pronuncia na visión de ir soios ás municipais. Están agora, logo, buscando candidato pra Barcelona, que non hai que esquecer será a segunda autoridade en Catalunya. Con estas perspectivas, é difícil adivinxar porque lles viran os sustitutos do Conselleiro Rahola; si sirve como indicio, diremos que luns, a primeira hora da tarde, Tarradellas estivo na sede de UCD en Catalunya.

Dentro da actividade de Tarradellas hai que sinalar, asimesmo, a recepción feita ao Presidente do Consello Interinsular das Illes, señor Gerani Alberti, na que quedou patente a colaboración entre os dous organismos autonómicos.

nifestación —canto máis gubernamental e á dereita, máis interesados— continúan de xeito intenso, ealgún medios chégase a dubiar inclusive de que a manifestación do día 28 poida levarse a efecto.

Neste contesto rexistrase, por outra banda, unha marea represiva do máis vello estilo franquista, con operacións policiais sincronizadas —preferentemente de madrugada— e que levaron aos calabozos policiais a polo menos 20 persoas no intre de escribir estas liñas.

A outro nivel, é de destacar o inicio da campaña contra da Constitución de Euskadi Eskeira en Sestao, no que interviñeron por primeira vez os novos membros da coalición agrupados baixo o nome de EKIA.

Pola sua banda, a outra coali-

ción electoral —esta vez prás municipais— Herri Batasuna, prosigue as reunións con vistas á formación dunha mesa nacional que represente a esta coalición e lle sirva de imaxe pública. De momento, non se facilitou información encol de quens poderían formar esta mesa, anque se trataría de persoas conocidas no ambiente da esquerda abertzale. Como se sabe, esta coalición está formada por HASI, LAIA, ANV-ESB.

Finalmente son tamén reseñables os primeiros trasladados a raiz do motín ocurrido no cuartel da policía armada de Basauri en Bilbao, co gallo das derradeiras mortes de policías a mans de ETA militar. Comenzaron sin que o descontento que provocaron as agresións contra dos máis altos cargos da policía española descendente. Ao contrario, a espiral está en marcha.

HISTORIA DE GALICIA
(Benito Vicetto)
Edita: ALVARELLOS
Merquea no seu libreiro
LOI CONOSCO POLA CULTURA

TALLERES NOS

MECANICA DO AUTOMOVIL
MOLINO, 47 / VERDUN
BARCELONA

PORTUGAL

Desequilibrio de poderes

Porto ■ ANTONIO PEREIRA DASILVA

O discurso do Presidente da República, xeneral Eanes, volveu poñer en cuestión aos partidos, ao tempo que se anuncia o afortalamiento do presidencialismo portugués, nunha loita ininterrumpida entre a Presidencia da República e o parlamentarismo populista representado polos partidos que se ven postos na picota perante o país enteiro; todo nunha mostra más do desequilibrio dos poderes que se está a producir en Portugal.

Ramalho Eanes sigue a empuzar aos partidos pra que adopten unha alternativa que, en calquier caso, se podería boicotear outravolta, ainda con seguindose certa forza nunha coalición que de momento semella imposible, descartada unha alianza PS-PCP.

Se no discurso o Presidente Ramalho Eanes, propóna mesmo a modificación da propia Constitución Portuguesa e a desaparición do Conselho da Revolución, o que é unha proposta más de viramento á de-reita neste país e de adiar a crise provocada coa dimensión de Mario Soares e as nocións de censura posteriores e derrumbramento do Governo Nobre da Costa, o que é certo é que estas alternativas non convenceron aos partidos.

Semella que, en calquier caso, val continuar a presión entre os partidos que prefirén as eleccións anticipadas e mesmo que pasase un civil a ocupar a Presidencia da República. A posición presidencialista de Eanes é a de non aceptar de momento unha alternativa que o pode botar do poder.

Un Goberno derribado que se considera de transición e pra asuntos de trámite, que non sairá ben librado nuns frentes a unha Asamblea da República (Parlamento) que está en contra, un Presidente que está tamén contra os partidos, e uns partidos que non queren coalizarse facendo un frente de esquerda pra enfrentar a crise, orixinan unha situación que pode ter importantes repercusións políticas e mesmo económicas.

No entanto os partidos se definen, Ramalho Eanes manifiesta públicamente que as Forzas Armadas portuguesas están prontas a axudar á ONU cando as chamaran. Esta manifestación do Presidente da

República na toma de posesión do novo xefe do Estado Maior da Armada, pode interpretarse como un xeito de presión frenante á NATO, nomeadamente pra forzar as conversas sobre a integración das Forzas Armadas portuguesas na AMS (forza móvil aliada a NATO). As Forzas Armadas portuguesas segun Eanes estarian dispostas pra actuar en calquier punto do globo cando se viran requeridas pola ONU.

Mentras pra o PS de Mario Soares as alternativas ofrecidas polo Presidente da República no seu improvisado discurso, feito sen consulta, non resolvén a crise e poden supor un atentado á separación de poderes prevista na Constitución Portuguesa, a actuación do Governo Nobre da Costa ultrapasa as lindes da sua acción ao ser un goberno de transición. Pra o PCP de Alvaro Cunhal, a Presidencia da República apresentou un cadro claro de alternativas que confirma «a continuidade do réxime democrático no funcionamento normal das institucions e órgaos de soberanía, a vez que aponta a necesidade da formación dunha plataforma política prá composición dun futuro goberno.

O PSD de Sa Carneiro considerou o discurso inesperado de Ramalho Eanes como un discurso «claro, patriótico e frontal» e manifestou por boca do presidente da Comisión Política dese Partido que o PSD estaba aberto ao diálogo con os partidos «democráticos», dende que condució «sob a égida e dirección de Ramalho Eanes», é decir, sen contar co PCP. Pola sua parte, o CDS, por boca de Amaro da Costa, preferiría optar pola designación dun novo xefe de goberno que promovese a creación dun goberno con apoio parlamen-

tario partidario sen coligación, afirmando que o Presidente da República «é o único feito político maioritario».

UDP foi, en fin, o único partido que non quixo enmascarar a sua posición crítica frenante ao xogo que se trai o Presidente Eanes cos partidos, cos que anda a enredar do mesmo xeito que un gato cun rato. Nuno Crato da UDP, afirmou que, logo da comunicación do Presidente da República, hai que salientar un «positicionamento idéntico ao dos partidos da dereita, presentando as mesmas alternativas, adiando a resolución da crise e continuando a tentar forzar a formación dun Goberno de coalición reaccionaria». Insistindo en alternativas xa anteriormente apresentadas e connadas ao fracaso.

Pra CGTP-IN (Confederación Xeral dos Traballadores Portugueses-Intersindical) as causas fondas da crisis residen na política que se leva conducindo desde moi atrás, o VI Goberno Provisorio, por estar desaxustada da realidade nacional. Os dirixentes de 204 organizacions sindicais da Intersindical Portuguesa criticaron a posición de todos os gobernos que apenas teñen contribuído, por non mudar tal política, pra o agravamento das condicions de vida do pobo portugués e da situación económica e financeira do país, sustentando que «os traballadores teñen o dereito e deber de esixiren unha política diferente e a combater todas as tentativas que podan partir do goberno no senso de tirar partido das leises en vigor claramente contrarias aos intereses dos traballadores», que sempre foron contestadas e combatidas polo Movemento Sindical.

A UDTP (Unión Democrática dos Traballadores Portugueses) de inspiración da patronal e duramente criticada, nada da corrente da Carta Aberta, non fixo declaracions sobre o tema, ao tempo que se ve abandonada por algún partido que iba apoiar e consideraba como un arma divisionista da clase obrera e contraria á unidade sindical.

Eanes posiblemente entende que tendo perdidas as eleccións o PS necesita atastarse para non ir con el a pique e precisa catalizar outras correntes de opinión ao seu favor, que obterían un maior e más pronto apoio mesmo internacional, a nivel de NATO, CEE, e FMI.

Poda ser iso, e a propia forza que tén a Presidencia da República, apoiada polo Consello da Revolución, o que permite a Eanes como poder executivo xogar como o gato co rato co poder parlamentario, enfrentándose cos partidos e coa Asamblea da República (Parlamento) propondo un goberno da sua confianza con certo consenso dos partidos más importantes e mesmo ameazando coa modificación da Constitución e a desaparición do Consello da Revolución.

¿Será todo unha manobra pra adiantar a consolidación dun novo presidencialismo miguelista aquí en Portugal? Hao de dicir o tempo.

LIBANO, NA COMPLEXA ESTRATEXIA DE ORIENTE MEDIO

X. A. GACINO

A resposta aos acordos de Camp David tén como escenario o Libano, un país artificial, co que o colonialismo quixo perpetuar o seu control sobre dunha parte do pobo árabe, coa axuda dunha minoría cristiana maronita, á que se lle deu o poder cando se proclamou a independencia, no 1943. Os enfrentamentos entre os cristianos dereitistas e os musulmáns esquerdistas foron continuos, e agudizáronse cando o Libano se convertiu nun dos lugares de refuxio dos palestinos desplazados de Israel.

En marzo pasado, cando, a raíz dun atentado palestino perto de Tel Aviv, o exército israelí desplegou unha ofensiva en toda regla contra os campamentos palestinos situados no sul do Libano, a forza árabe de ocupación (na que Siria tiña un papel predominante), que se formara en 1976 para protexer á poboación da persecución desatada polas forzas dereitistas, actuou con certa prudencia, cecáis polo temor a non adoptar unha actitude provocadora perante o Goberno israelí, crecido naquelhas datas polo xesto de Sadat de viaxar a Tel Aviv á busca dun entendemento. Agora, as tropas árabes de ocupación, predominantemente sirias, tomaron a revancha, intervindo activamente pra contrarrestar novos ataques das forzas dereitistas, dun xeito que pode interpretarse como unha resposta indirecta aos acordos de Camp David entre Israel, Exipto e Norteamérica. Nesta ocasión, a resposta prudente foi a dos isrealís, temerosos de provocar unha guerra aberta que fixera peligrar a postura do Exipto, que se podería ver posto no dilema de prestar o seu apoio a unha loita xeneralizada entre árabes e israelís. En definitiva, os acordos de Camp David fixeron de telón de fondo nesta nova guerra civil no Libano, e o propio presidente Carter tentou a labor de intermediario, cos seus contactos con Siria e coa URSS, á que se adiviña tras desta nova postura siria.

A saída que está tentando o presidente libanés Elías Sarkis (un presidente de compromiso entre cristianos e árabes, xurdido na guerra civil do 76) é a de suavizar a forza árabe de pacificación, a base de que Arabia Saudita (que, por outra banda, é o país que presta unha maior contribución financiera a esa forza) interveña máis activamente no control das tropas, e mesmo incremente as suas propias tropas no territorio libanés. Como compensación aos acordos de Camp David, a estratexia occidental estaría disposta a que no Libano se formara un estado musulmán, cun enclave cristiano entorno a Beirut e os seus arredores. Nembargantes, esta proposta, —que Estados Unidos e os estados árabes estarían dispostos a apoiar— non acada o «consenso» de israelís e cristianos dereitistas, os primeiros porque significaría un veciño hostil na súa fronteira norte, e os segundos porque lles significaría a perda de privilexios. Pola sua parte, Exipto propón a retirada de sírios, por unha banda, e do apoio israelí aos cristianos, pola outra, é máis a neutralidade dos palestinos, pra que o conflicto libanés se resolva exclusivamente entre os dous bloques do Libano. Trátase dunha formula que favorece aos cristianos dereitistas, que son os que controlan o exército e as diversas instancias de poder no país libanés, pese a seren unha minoría.

Xa que logo, o conflicto libanés forma parte da complexa estratexia que se está a desenvolver en Oriente Medio polas diversas partes. A presentación que os medios de difusión occidentais fan da actuación síria, á que acusan de xenocidio —esquendendo os xenocidios sistemáticos que se viñeron desenvolviendo contra a poboación musulmana en diversos momentos do pasado—, forma parte da estratexia occidental, voicada nestes momentos en conquerir unha «estabilización» do «statu quo», que favorece, indubidablemente, a Israel, polo que ven como «necessario» presentar a actuación síria —que, en definitiva, é a actuación árabe— como «desestabilizadora» e inxustificada, cando, na realidade, esa actuación —adémis de estar xustificada como defensa da poboación árabe frente dos intentos dos maronitas dereitistas de manter o seu predominio no país libanés— vai encamiñada a desenmascarar os intentos exipcio-israelís de amañar os seus intereses, deixando ao marxe a supervivencia do pobo palestino.

Nos Campeonatos de Europa, moito fraude o pouca organización

XXI CAMPEONATO DE EUROPA XUVENIL

O ping-pong fraudulento da federación

Xan Carlos Rodríguez é un rapaz de 17 anos, xogador do Club do Mar da Coruña e campeón xuvenil galego de Tenis de Mesa. Estivo seleccionado pra participar nos «XXI Campeonatos de Europa Xuvenís de Tenis de Mesa», e alí onde se celebraron, Barcelona, foi vítima da desorganización e o caciquismo dunha Federación Española que, malaventuradamente, non está libre das doenças que magoan ao deporte en xeral.

Tamén eu, que asistin coa miña dona, aproveitando ás vacaciones, aos campeonatos, e que no Club do Mar són o entrenador do Xan Carlos, tamén me vin envolto en todo este barullo desorganizativo e fraudulento? cando tentei aproveitar a pousada que en tres colexios universitarios se lles «offecía» aos participantes. Hai que entremillar o devandito ofrecemento, porque cando, despois de facer moitas xestións, dei conquero unha habitación, pregáronme que fixera a liquidación por adiantado, ao tempo que me enteraba de que esta subía a 1.400 pesetas por persoa e dia (o que me supoñían a min e á muller 28 mil pesetas nos dez días). Decidimos somente almorzar e dormir: había que dormir en literas, o aseo estaba no pasillo, erqueríannos ás 6 da mañá, somente daban almorzo deica as nove e haberíamos de pagar 400 pesetas diarias cada un. Decididamente, acordamos fexeitar a oferta perante un delegado de aloxamento que veu decir que tentávamos rironos dos cataláns.

OS PARTICIPANTES

A organización, segundo a norma dos Campeonatos de Europa, corria cos gastos de estancia dos sete primeiros participantes de cada Estado. Suecia traquila, por exemplo, vinte, más acompañantes, catro árbitros... E todo elo é multiplicable polos 27 Estados participantes, co que é posible facer un bonito estudio dos cartos que ahí se fixeron, sobre todo en vista das táboas de precios destas residencias pra tan determinadas ocasións. E somente protestou o Delegado francés e algúns dos árbitros españoles, que se atoparon en situación moi parella á nosa.

Os membros da selección estiveran durante 20 días nunha concentración en Tarragona de «preparamento», cun programa que iba dende erguer ás 8 da mañá,

CANOSA

O do medio é o Xan Carlos Rodríguez

casa.

Xan Carlos, que nos catro primeiros días dos campeonatos, cando se disputaba a proba por equipos, se adicou a entrenar cando atopaba unha mesa valeira, figura de sexto (a relación de xogadores inscritos pra proba de equipos constaba de cinco) a pesares de que o seu tipo de xogo, defensivo, aconsellaba tácticamente telo no banquillo. Así, non pudo xogar nin o derradeiro partido de clasificación pra o posto 14-15. Eso o de non xogar, suponela en principio ben pouco; agora o feito afectáballe, porque suponía co soio entrenamiento deses días, e sen xogar ningún partido, unha baixa psicolóxica á hora de participar no individual.

Chega a proba individual e tócalle enfrentarse cun xogador belga; escomenza o partido e no banquillo somentes estaba eu (que non tiña que ver en principio nada coa selección). Ainda así, escomecei a pasarlle algúns que outro sinal pra botarlle unha man. Ganaba o promeiro xogo 10-2 cando chega un dos entrenadores, axiña lle igualan o partido a 15-15 e perde. Non sei o que lle dixo o home en cuestión, pro tiña que ganar porque o xogador belga —un primeira serie no seu país, dacordo— non era coma pra perder con il.

Xoga o torneo de consolación e gánalle a primeira eliminatoria a un noruego logo de pasar tres cuartos do mesmo: o entrenador chega tarde e, neste caso o seleccionador Sr. Stypek, perante un 17-11 do noso xogador, tivo a honradez de decir que non viraren e insistiu en que fora eu quen o dirixira. Pasou a eliminatoria.

Pro o colmo foi cando, na seguinte eliminatoria cun xogador danés, xoga ao pé noutra mesa un xogador de Barcelona, Palés, que se pensaba que quedara campeón

que non se esgallen ficarán en calquera currunchu aireándose somente 10 ou 12 días ao ano. O «Consejo Superior de Deportes» deu pra o campeonato catro millóns de pesetas, e tamén se contou coa colaboración das duas dúas casas comerciais. E o caso é que, por exemplo, unhas camisetas co emblema do campeonato e a lenda dunha casa comercial, ás que de regalo somente tiveron acceso os seleccionados, vendérónse a 50 pesetas. Pro o más curioso é que os seleccionados tiveron que conformarse con tallas cativas, porque, ao decir dos organizadores, non as había de home. E máis tarde, eu paguei os meus 50 pesos por unha talla meirande. Pero, eso sí, os organizadores tiñan un traxe feito á medida, corbata olímpica, escudo bordado da bandeira española cos cinco aros, prendedor... non lles faltaba detalle.

E pra rematala, pra o viaxe de volta déronlle ao Xan Carlos 2.900 pesetas pra o tren, aducindo que non quedaban billetes de avión. Así que en 2.º e sin liteiras.

E de observar que deica agora falei da organización e da Federación Española coma se de dous órganos independentes se tratara, cando en realidade é todo un atrinamiento. O comité organizador era a Federación Barcelonesa, baixo do «control» da Federación Española, que non estaba ao tanto da mayoría das cousas, deica o punto de que algún directivo que non era do Comité Organizador non tiña conocemento da tarefa a realizar e poido afirmar —a partir de conversas con algunos dales— que se sentían avergonzados.

E por outra banda, Enrique Blanco, Presidente da Federación de Vigo, fixo, ao longo de moitas horas de traballo, un resumo de todos os partidos con resultados finais, resumiu que non apareceu por ningunha parte na celebración do peche —en forma de cea que, por certo, costaba 2 mil pesetas— dos XXI Campeonatos de Europa Xuvenís.

Toda unha historia, que ampliada cos moitos detalles que por limitación de espacio fican no timbre, sería digno dun libro de irregularidades dun campeonato inda por riba de aficionados, que na sua trastenda manexou moitos cartos.

XAN CANOSA

O MEDICO DA SEGURIDAD SOCIAL

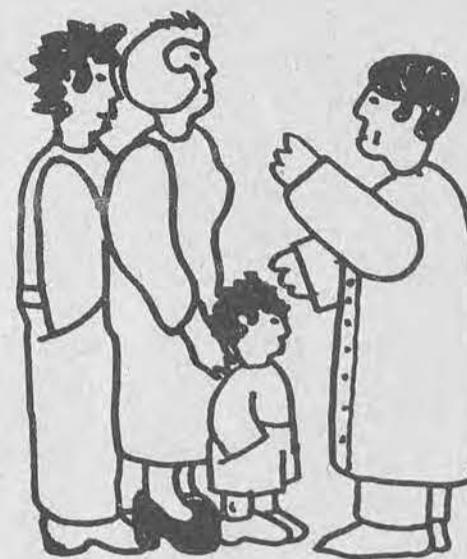
MARIA TERESA CONDE-PUMPIDO

Iste artigo non quere falar dos médicos da Seguridade Social, dos cinco enfermos visitados por minuto, das colas i esperas nos ambulatorios, dos repartos indiscriminados de baixas e recetas; algun terá que comentalo algún día, pero aquí somentes imos falar do dereito a asistencia médica que ten o traballador.

En canto o tipo de asistencia e requisitos, temos que diferenciar entre a asistencia por enfermedade común ou accidente non laboral e a debida por accidente laboral ou enfermedade profesional. No primeiro caso —enfermedade común e accidente non laboral— o traballador e demais beneficiarios teñen dereito á asistencia médica, tanto de medicina xeral como de especialidades (corazón, a gorga, etc.), pero do médico que lle encomenda a Seguridade Social e inda que se dí que ao final de ano, o traballador pode pedir o cambio de médico xeral, xinecólogo e pediatra, o certo é que o tal dereito queda restrinxido a que tanto o Instituto Nacional de Previsión como o novo médico non se oponan o cambio.

Si o traballador utiliza outros servicios médicos que non seña os da Seguridade Social, esta non lle paga os gastos, salvo que demostre que pediu asistencia médica e se lle negou ou que foi por razons de urxencia; tamen naqueles casos nos que non esistira na Seguridade Social tal asistencia (asi por exemplo, como non existen sanatorios psiquiátricos da Seguridade Social, si o traballador ten que ser ingresado nun, os gastos tenlos que devolver logo a Seguridade Social).

Miremos agora quen ten dereito a asistencia médica; desde logo todo traballador asalariado, esteña ou non dado de alta ou seña asegurado, e tamén todos os pensionistas, da Seguridade Social (xubilados, inválidos, viudos con pensión etc.) Ao mesmo tempo que os anteriores, tamén ten dereito os seus familiares: marido ou muller, fillos ou netos menores de 21 anos, irmans menores de 18 anos, pais e

abós do traballador e tamén os do seu cónxuge; pero estes familiares pra ter este dereito ten que vivir co traballador ou pensionista (salvo cando a convivencia non seña posible), por exemplo porque o traballador está separado legalmente da sua muller, e os fillos viven con ella; ademais de vivir con el teñen que vivir ao seu cargo e non ter ingresos propios superiores a mitade do salario mínimo interprofesional. Por outra banda, teñen que estar incluidos na cartilla como beneficiarios, o cal terá que pedilo o traballador ao Instituto Nacional de Previsión.

Os parados con Seguro de desemprego, teñen os

mesmos dereitos que os que esteñan traballando; os parados sin seguro e os seus familiares, sempre que houberan estado de alta na Seguridade Social polo menos tres meses no ano anterior, conservan o dereito durante os tres primeiros meses en paro á asistencia sanitaria, que pode durar como máximo nove meses prao traballador e seis meses prao súa muller; pero si denantes do paro xa estiveran recibindo tratamento, seguirano tendo por un ano o traballador, e por nove meses os seus familiares. Estes dereitos incluen os familiares que pasen a ser beneficiarios despois do paro (por exemplo, a muller do traballador si este casara, ou un novo fillo que nacera, etc.).

O traballador, a sua muller ou marido e os seus fillos teñen este dereito dende o mesmo intre no que o traballador empeza a traballar por conta allea, pero os restantes familiares somente terán este dereito despois de que pasen seis meses de que se houbera solicitado á Previsión que se lles considere beneficiarios.

En canto a asistencia médica no caso de accidentes de traballo ou enfermedades profesionais, hai que decir que nestes casos non son os servicios comuns da Seguridade Social os que funcionan, senón que os obligados a dar asistencia van ser os médicos das Mutualidades Laborais ou Mutuas patronais que se fagan cargo do accidente; ten dereito a asistencia nestes casos tódolos traballadores asalariados por conta dun patrón, ainda que esteña sin asegurar, ou esteña en situación ilegal traballando (por ser menor, ou estranxeiro sin permiso, etc.) Iste dereito nace dende que ten o accidente, e perante o tempo que o precise, e consiste na asistencia médica, quirúrxica e farmacéutica gratuita, e tamén en tódalas operacións que houbera que facer de rehabilitación ou de ciruxía plástica (por exemplo pra sacarlle as cicatrices que lle houberan quedado) e tamén na entrega dos aparatos protésicos (bastons, muletas, etc.) ou vehículos para inválidos.

da terra asoballada

COMUNICADO AOS MEDIOS INFORMATIVOS

O Sindicato Obrero Galego da Madeira da zona de Santiago, integrado na I.N.G., quere denunciar públicamente o peche patronal da empresa EMBALAJES DE SANTIAGO, de Susana, empresa do sector da madeira que como a maioría das da provincia estivo en folga por un Convenio xusto prósector, e que unha vez firmado o mesmo, ó voltar ó traballado o luns, atopáronse os traballadores coa empresa pechada.

Dante deste feito, a nosa Central deu todos os pasos pra poñer en conocemento da Delegación de Traballo esta situación anómala e represiva por parte da devandita patronal.

Ó mesmo tempo, queremos denunciar a actuación claramente fascista do empresario-xerente da mesma, David Leira Lobato, que actuando como un matón, tentou agredir ao Secretario Local da nosa Central en Santiago cando lle espíllicaba ós compañeiros da empresa que non firmasen un escrito comprometedor que o dito matón-empresario estaba tratando de obrigarle a firmar.

Santiago, 3 de outono 1978.

DENUNCIA

Os veciños de varias parroquias de Cee e Muxía estamos en trane de ser ouxeto de

unha agresión nos nosos direitos e intereses lexitimos.

O industrial don Román Arregui del Valle que tén instalada unha piscifactoría na boca do río Castro, quer ampliar o seu negocio, pró que, según él, precisa dunha nova concesión de augas do río e máis do seu regato Vilachán: ós 1.000 litros de auga por segundo que agora tén concedidos pretende sumar 2.000 litros por segundo máis, e facer unha nova presa no río.

De serlle concedida pola administración do Estado a concesión devandita (que agora está no trámite de información pública), os regadios que desde tempo inmemorial vimos facendo nas nosas leiras desaparecerían, co consecuente perxucio prás nosas economías labregas.

É precisamente no vran cuando necesitamos regar os nosos terreos, cando o río tén o caudal menos cheo, polo que non será dabollo pra allmentar os nosos regadios e máis as necesidades da piscifactoría.

Por outra banda, a Comisaría de Augas pretende que cada un de nós inscriba no Registro o aproveitamento das augas pra que as nosas reclamacións en contra da concesión se teñan en conta, e a dita inscripción, aparte de que levaría o seu tempo facela, suporía un desembolso econó-

mico ó que non temos por qué facer frente.

Coidámonos, pois, víctimas do típico conflicto colonial que tantas veces se tén dado no noso país:

a) Atopámonos cun industrial que explota as nosas riquezas naturais, o que é de todos, no seu propio beneficio.

b) A exclusiva utilización das augas que pretende, privaríanos a nós, labregos, do exercicio dun dereito do que vimos disfrutando dende sempre, e que é imprescindible prás nosas economías.

c) A industria prá que as augas se utilízen, non crea postos de traballo cás que ningún.

d) Pra moltos de nós, todo esto pode suponter a emigración forzada.

E por iso que queremos chamar a atención da opinión pública galega pra que amose a sua solidaridade coa nosa xusta causa.

FIRMAN 10 VECIÑOS COMUNICADO AOS MEDIOS INFORMATIVOS

A U.T.S.G., integrada na Intersindical Nacional Galega, quere informar á opinión pública da situación que están a sofrir os enfermos do SANTORIO PSIQUIATRICO DE CONXO.

O deterioro asistencial cada dia agrávase máis no sanatorio; xa hoxe é un réxime

manicomial, salas de agudos e un elevado número de crónicos están pechadas continuamente, os enfermos están sobrecargados de medicación, polo cal a maioría deles xa non plantean ningún problema nin demanda.

Hai dous anos e medio que un médico, encontra de todo o personal do centro, puxo unha sesión de ELECTROSHOCK a unha enferma cando había tres anos que non se utilizaba o T.E.C. Houbo unha gran repulsa dos traballadores e enfermos, e mesmo o personal negouse a colaborar cos médicos.

Dende abril do 76 ao día 11 de outono do 78, non se atrevieron a utilizar a devandita «técnica Terapéutica». Isto reflexa moi claro polos vieiros que se está a levar a asistencia, volvendo a utilizar métodos represivos «que só consuelan al médico».

¿Por qué, si os doctores Sandoval, Tortajada e o xefe de servicios, señor Besson, si pensan que o T.E.C. é terapéutico, non Ilo comunican ó personal e fan tan ó calado pra que o personal nin os enfermos do centro se enteren?

O Electroshock púxose ás 7,30 do serán e os doctores Besson e Cortajada estaban fora de horas de servicio, e o doctor Sandoval de guardia, e

axudoules a supervisora de guardia e un anestésista.

¿Por qué aprovelaron unha hora na que os enfermos estaban ceando?, e nin siquera a maioria do personal enfermello estaba enterado de tal orde médica?

Habería que preguntarle ó doctor Besson cando falaba o día 12 do 10 do 78 na Voz de Galicia «de que las nuevas edificaciones y acontecimientos emplezan a dejar transnochado el concepto de auténtica cárcel que representaba el manicomio».

Qué significa entón que os enfermos esteñan pechados, sobrexcargados de medicación, que se utilice o T.E.C., que os enfermos se vexan negados dos máis mínimos dereitos humanos, que non se faga traballo no medio, que non se teña de conta nin no más mínimo a realidade da Nación Galega (tratando ós enfermos mentales galegos cos métodos represivos da dictadura fascista arxentina)?

Polo devandito esposto, a U.T.S.G. (I.N.G.), de Conxo quer deixar constancia da su máis enérgica repulsa contra os métodos represivos que se están a empregar no sanatorio, levando a este centro unha situación manicomial, conseguínte retroceso na asistencia psiquiátrica da nosa Nación.

A ARTE E OS XEITOS

A GAITA

O xeógrafo grego Estrabón, contemporáneo a Cristo, fálanos do que lleu escouitou decir aos espedicionarios que con Augusto fixeron polas nosas terras das Guerras Cántabras. Cántanos cousas dos «Callaicois», hasta pequenas esceas caseiras que poden apontar moito prao estudo das comunidades da nosa antiguëdade. Reparemos tan xiquer nista: «...xantan sentados sobre bancos feitos arredor das paredes da casa, colócanse asegún a edade e a dignidade namentras que os alimento se fan pasar de man a man; dempois de beber, os homes beilan ao son das flautas e das trompetas, brincando e caindo de xionllos...» Imos reparar na traducción de «flautas e trompetas», xa que ben poideran ser gaitas ou chirimías, pois o grego emprega no seu idioma as verbas «aulós» e «salpiga» equivalentes a flauta e trompeta. Así, dáselle nome a un instrumento desconocido na cultura mediterránea, apónolle o nome dun instrumento apropósito por non ter iste idioma a palabra que millor identificase a nosa gaita.

Endebén, desconocemos o orixe da gaita, instrumento indubidablemente pastoril, querreiro,

pra tocar ao aire, ceibe, endexa mais pechada porque se fai abouzadora. Música tal cal pra o mar, prá montaña ou as riveiras na alborada ou solpor, música coa que se identifican os pobos das espansións célticas; na Alemania e Escocia «baq-pipe», na Francia do Centro e Norde «cornamus», na Armérica «corobou», na Auvergne «chevrette», na Bretaña «biniou» e nelquén outro país, coma Catalunya, «sac de gembecs». As diferencias nun país e noutro son cativas, somente varián o número de roncóns, a forma do fol e os motivos decorativos; perto de Galicia temos a gaita asturiana, a zamorana, a salmantina ou mourisca, con diferentes tonalidades, ainda que moitas veces os tipos son os galegos: roucadura, normal ou redonda e grileira.

As partes da gaita podémolas reducir ao fol e aos tubos. O fol hastaína non hai moito era de pelica de carneiro; nel almacénase o aire pra lle dar forza aos distintos tubos. Polo sopreste bótase o follo pra o fol, e polo roncón e o ronquillo céibase o aire dun xeito monófono, dando a tónica e a quinta da escala con continuidade. O son do roncón somella e empainta cos xemidos da zan-

FELIPE SENEN

foña e as voces aldeanas cantadas polo nariz, xeito iste moi propio do pobo galego cantor: cegos, cregos, coros rurais... Aínda vive a estética de que cantar polo nariz é cantar ben. Entrameras, a mano do gaiteiro estribilla no punteiro as alboradas, os alalás, as muiñeiras, creando e potenciando con arte o seu follo. Na gaita está a arte da música galega, o choio e dar con ela.

Os adornos da gaita han de ser de moi diversos xeitos, si ben é certo que nelquén intre se fixaron, por si escaso, as coores roxa e quálida pra imponerle tamén a españolidade ao noso instrumento nacional, anque ben os terciopelos do fol, o fleque, e o resto dos pinduros misturaban negro, roxo, azul e marello cunha grande sensibilidade que remataban algúns abarcados broslados.

Pola outra banda, no obrador das gaitas hase ter bo tino ao escoller a madeira; calisquera val, pero o buxo é o tal pra facer un bo traballo de torneador, como hastaína non hai moito fixo o difunto Basilio Carril en Compostela ou como día a día están a facer en Lugo, Ourense ou Melide. A gaita tén boa saída, ia perda é que as más das veces seña pra decorar e non pra tocar!

andando a terra

VIAXE O CADAVO

As terras do Cádavo están entre Castroverde e a Fonsagrada. Trátase dunha paisaxe de transición, por así decilo, entre a monfaña asperríma —que diría Noriega Varela— e a fermosura un pouco femenina, si se quere, das terras de Castroverde. A vida no Cádavo tén que ser moi dura, ingrata e difícil.

Hai anos conocín a un emigrante galego na Arxentina, natural dunha aldea do Cádavo. Era un home de sesenta e moitos anos, que faltaba de Galicia dende os dazaséis. Fixera unha fortuna de certa importancia e ocupaba un posto destacado na directiva do Centro Lucense de Buenos Aires. Tamén estaba moi relacionado co Centro Galego.

O noso home voltaba moi ilusioado a súa terra. Despois de percorrer Galicia tiña nas mentes percorrer Europa, ó atopar a súa parroquia tal como a deixou

cando se foi prá emigración, decidiu facer algúna cousa polo seu lugar natal. E renunciou ó seu proietado viaxe por Europa adiante.

O emigrante permaneceu varios meses —non moitos— na súa aldea. Sin a menor axuda oficial ou privada, abriu unhas sete kilómetros de estrada pra comunicar a súa parroquia co mundo, como él decía, en cuias obras traballou de peón. Mandou erquer á súa costa un edificio pra escola pública, fixo unha traída de augas prá aldea, coa súa fonte e o seu lavadeiro, instalou a luz eléctrica na parroquia e regalou un reló de campana, prá eirexa parroquial.

O dia da inauguración destas obras houbo festa na parroquia. Primeiramente celebrouse unha misa cantada e o crego da parroquia, que se chamaba don Serafín, se non lembrou mal, botou un sermón longuíssimo en louvanza do Corazón de Xesús.

Celebrado o banquete, a mocidade da parroquia argallou un baile nos baixos da casa, que tiña un portal con moito vagantío. As autoridades fóreron indo

prá súa casa. O emigrante marchou durmir, que boa falla lle facía despóis de tanto esforzo e de tantas emocións, a casa dun irmau que tiña na mesma parroquia.

O que escribe quedou a dormir na mesma casa na que se celebraba a foliada, nun cuarto que daba xusto derriba do portal. Como non podía dormir co barullo, alcendín un cigarro puro e púxenme a fumalo moi de vacariño. Por entre as táboas mal xuntas escotaba as conversas que tiñan os de embaixo, que me deixaron pamplo.

—Ese fulano é un fachendoso.

—Que o lamba quen o pariu.

—Si tén moito que se erga a comelo de noite.

—Ese indiano quere aparvarnos.

—Pensa que nunca nada viemos.

—Si gastou eiquí tanto diñeiro é que lle sobra.

—Esas obras fixoas polo seu proveito. Agora pode chegar en auto a parroquia.

E así toda a noite deica que foi de dia.

O pouco tempo o emigrante voltou de novo pra Buenos Aires. Non tardou moito en morrer. En algunos xornás que teño recibido da colectividade galega da Arxentina, sempre viña un anuncio da firma comercial deste cadavés. (Chamáranse **cadaveses** os do Cádavo? Agardemos que sí.)

Voltando ó Cádavo, direi que nestas terras nace o río Neira, que pasa pola Póboa de San Xulián (ou San Xiao?) e desemboca no Miño. O lugar do seu nacemento chámase Fontaneira, que é o mesmo que Fonte do Neira. Un fermoso nome cheo de suixerencias e ensoñaciós. O nome de Fontaneira suxire unha néboa lene, case irreal, coroando os montes do Cádavo.

o idioma

A TARDE E O SERAN. LUSCO E FUSCO

Cada idioma organiza de maneira diferente o significado dos seus signos lingüísticos e, neste xeito, a cobertura semántica dos mesmos varía en moitos casos. Esto xa o viranios a propósito dealguns verbos con significante idéntico ao español, más cun significado non coincidente. O campo semántico das partes do día, no que nos imos fixar hoxe, presenta variacións dun idioma a outro, ainda no caso de linquas de filiación románica, como a nosa, o español, o francés, o italiano, etc. No noso idioma dispoñemos destes catro termos: MAÑÁ, TARDE, SERÁN, NOITE. Falemos un bocadillo deles.

A TARDE corresponde ás horas seguintes ao mediodía. E incorrecto, xa que logo, decir «á unha e cuarto do serán»; tén que ser «á unha e cuarto da tarde».

Vaiamos con SERÁN. Unha primeira observación: é masculino; O SERAN, e non femenino, como aparece incorrectamente no recorte de xornal adxunto. E agora o seu significado: **o serán fai referencia á caída da tarde, ao tempo que vai entre a tarde e a noite;** xa que logo, nunca poderemos decir «as tres ou as catro do serán», senón «as tres ou as catro da tarde». «No serán de agosto non vaías ao monte por toxo, que non terás dia dabondo», recomenda un dito popular; neste mes, comenza a diminuir o dia e faise

noite más logo, é decir, o serán é más corto do que en pleno verán. A variante SERAU reférese tamén ás primeiras horas da noite, sobre todo cando o tempo do verao permite a tertulia fóra da casa. «Estar ao serau» ten este sentido de disfrutar da noite; «dormir ao serau», dormir ao ventimperio...

O español tomou esta palabra do galego-portugués e conservouna na forma SARAO, co significado de «reunión nocturna con música e baile». En portugués, a palabra ten as modalidades SERAO e SERAU, dentro da mesma órbita semántica, pero con algunos sentidos máis.

Antes da noite, temos que anotar unha expresión preciosa do noso idioma: ENTRE LUSCO E FUSCO, que no español sería

«entre dos lucos», cando hai luz e sombra, na última hora da tarde. (**Canciós do lusco ó fusco** é o título dun libro de poemas do Manuel María).

Da NOITE, finalmente, é preciso consignarmos o derivado (también pseudodiminutivo) NOITIÑA, que indica tamén as primeiras horas da noite, o anoitecer... «Noite» tén derivados tan sonoros como NOITEBRA (o paxaro de ollada fixa, o español «búho») ou NOITEBREGO-A (a persoa que gusta de andar pola noite).

Fixémonos especialmente na distinción TARDE/SERAN, por ser a más conflictiva e non aplicaremos indiscriminadamente un termo polo outro, xa que, como se viu, a sua distribución cronolóxica non é a mesma.

ARTE

OS CARTEIS CUBANOS DO ICAIC

Sempre fideles ao que se quer comunicar en cada peza gráfica, «dentro da revolución todo, fora da revolución nada» (como dixera Fidel Castro no seu discurso «Palabras aos intelectuais»), os grafistas cubanos teñen acadado merecida sona en todos os campos do deseño, aportando múltiples achádegos á gráfica mundial.

Pero é no cartel onde máis teñen traballado e investigado os cubanos, e deso se trata na galería de arte SARGADELOS de Santiago: carteis cubanos de cine.

Possiblemente prao espectador normal seña este o aspecto que máis rechame da mostra. Poderían ser carteis sobre de calquera outra cousa, e o espectador diría que son bonitos, bós, agradaríanlle de contado; seguramente. Pero atoparse de súpito cun feixe de carteles de cine tan distintos aos que estamos afeitos a ver pendurados nas fachadas dos nosos cines, é algo que non entra na testa así como así. O certo é que eidí está a pasar algo estrano:

Como vemos, todo o contrario do que se pode oír nesta mostra de carteis cubanos de cine, onde o principio do deseño gráfico.

ser fideles ao que se quer comunicar

acada unha outa expresión, aparelada a unha grande riqueza creativa e investigación técnica.

De todo o que levamos dito pódese facer realmente análisis sobre o terreno, en canto, hai na mostra, carteis de películas que xa teñen circulado por eidí; compare o espectador.

Fora disto compre salientar un detalle técnico do montaxe da mostra: os carteis están impresos en serigrafía, procedimento de impresión moito más «quente» que os empregados normalmente o que lles da esa estupenda brileza.

PEPE BARRO

axenda

DISCOS

Los grandes directores Brucknerianos (As sinfonías 4.º, 7.º, 8.º e 9.º dirixidas por Klemperer, Bohm, Furtwangler e Horenstein) VOX-Hispavox S 66.501 (5 ips). Precio deixa o 31-I-79. 1.800 Ptas. Interpretación (9.9.10.9). Grabaciones (8.7.7.7).

Cancións da nosa Terra. Varios. EMI-Odeón J 040-20843.

Cantigas ao meu xelito. María Manuela. Polydor, 2385090. **Conciertos para piano n.º 3 y 5.** Fantasia coral. Ludwig van Beethoven. Rudolf Serkin coa Orquesta Filarmónica de New York e o coro de Westminster. Director Leonard Bernstein. CBS S-61917 e S-61918. (PVP 350 Ptas. / c.u.)

TEATRO

Laudamuco, señor de ningures, de Roberto Vidal Bolaño. Con esta obra, o grupo de Teatro ANTROIDO enceta unha xira — a xeito de experiencia piloto e correndo con todos os gastos de montaxe e organización, co que esto convele económico — por diversas poboacións da provincia coruñesa. O programa de actuación para esta semá é o seguinte:

LAXE, venres, 20, ás 10 da noite no cine Capitol.

NOIA, sábado, 21, ás 9 da noite, no cine Felipe de Castro, e

BAIO, martes, 24, ás 9 da noite no cine Pomares.

TEATRO
ANTROIDO

PUBLICACIONES

OBRADOIRO

Obradoiro. Número 0. Revista editada pola comisión de cultura do Colexio Oficial de Arquitectos de Galicia. Concebido como un número experimental, a redacción solicita na sua presentación toda clase de críticas e sugerencias. Ao mesmo tempo, plantéase a publicación de traballos encol da arquitectura galega, un arquivo histórico, a arquitectura e o urbanismo internacionais e artículos encol de construcción, tecnología, urbanismo, ordenación do territorio e medio ambiente, etc. 84 páginas.

ARTE

Arturo Baltar. Esculturas en Torques hasta o 29 de outono.

Este libro é prácticamente a primeira contribución galega ao campo da pedagogía, concretamente a referida á educación preescolar (3 a 5 anos). A contribución resulta máis rechamante ainda por tratarse do nivel educativo máis desatendido en Galicia, hasta o punto de que se pode decir que é inexistente.

Inda que o libro contén unha lixeira exposición de principios e os autores afirman que toda pedagogía convele unha filosofía, unha concepción da vida, unha práctica política, non é precisamente un análisis teórico, abstracto, senón un texto pra traballar con il, pra experimental, pra discutilo, pra contrastalo coa práctica cotiá. Por iso, é especialmente útil pra os ensinantes deste ciclo educativo. E éste un mérito que se agradece nunha ciencia que, tal e como está espallada polo Estado español oficialmente, é todo un modelo de metafísica e moralismo inservibles.

Despois dun pequeno limiar que fai referencia ao estudio do ensino preescolar na nosa nación, os capítulos do libro amosan unha concreción significativa: trátase da caracterización física, social, afectiva, intelectiva e más creativa dos nenos aos 3, 4, e 5 anos, respectivamente. Dende eidí, os autores esplican os obxetivos que habería que cubrir nunha educación axeitada e potenciadora das disponibilidades destas edades en cada un dos aspectos devanditos. Por se fose pouco, ofrecen unha metodoloxía e a aplicación práctica

da mesma por medio da exemplificación de actividades diversas moi precisas.

O libro denota un conocemento riguroso da pedagogía científica sobre do tema, e resulta unha síntesis acaída e crítica da mesma. É evidente que pode ser enriquecido por experiencias más centradas e más abondosas do noso contexto natural e social específico, pero tendo de conta a nosa situación neste nivel educativo, coidamos que non se podía pedir máis. O

esforzo que o libro representa e a sua utilidade práctica mereceron unha mención honorífica do premio Alexandre Bóveda de economía e socioloxía do ano 1978, fallado o Día da Patria Galega.

C. R.

(1) Xurxo Torres Santomé e Montse Erauskin Salazar: **PRA UNHA EDUCACIÓN PREESCOLAR GALEGA**. Edicións Xistral, 160 páxinas.

quedano, polo coro Donosti Ereski dirixido por Félix Garitano.

«Radio Nacional», 3.º Programa (FM): Sábado, 21. 17.00. ASCHERMITWOCH, de

Augustín González Acilu, por José Luis Ochoa de Olza e a Orquestra de Cámara Musikaste, dirixidos por J.M. Franco.

Xoves, 26. 17.00. INTERFONIS-MOI de Agustín González Acilu, por Esperanza Abad, José Luis Ochoa de Olza, Coros e orquestra da RTVE dirixidos por Enrique García Asensio. TRES MOVIMIENTOS de Agustín González Acilu, por Carlos Santos.

ACTOS

Amigos da Cultura anuncia o comienzo das suas actividades culturais pra o curso 78-79 e más a abertura do plazo de matrícula pra os cursos de galego pra maiores, galego pra nenos, modelado e introducción á cerámica, qaita galega e baile. A matrícula pra os devanditos cursos poderá facerse luns o mércores de 7.30 a 8.30, nos locais da Asociación, na rúa Oliva 23, 3.º de Pontevedra. (Teléfono 858529).

Historia de Galicia: ciclo de conferencias a cargo de Felipe Senén, Anselmo López Carrera, Francisco Carballo, Manuel María Fdez. e Fco. Rodríguez encol das diferentes fases da nosa historia. Organiza a Agrupación Cultural «Sementeira» de Viveiro.

RADIO

«Radio Nacional», 2.º Programa (FM):

Sábado 21. 16.00. FORMAS Y FASES de Jesús Villa Rojo, interpretado polo autor e un grupo dirixido por Antoni Ros Marbá. ACTA EST FABULA de Joan Guinjoán, por Anna Ricci e o grupo Koan dirixido por José Ramón Encinar. Domingo 22. 14.00. MATRIBUS SUIS DIXERUNT de José de Valenteira» de Viveiro.

COCIÑA GALEGA DE ONTE E OXE

A Empanada de Millo

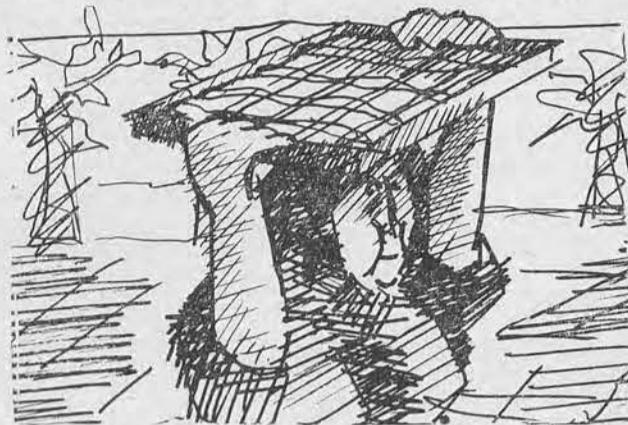
Pra esta empanada non se emprega a fariña de millo pura, senón misturada con centeo, ou pan, como lle chaman en Lugo. Pra 1 kg. de millo ponse 1/2 de centeo. A fariña de millo terá de estar ben peneirada, porque senón, non liga ben e ademais non é tan rica.

Nunha pota ponse auga a fervor con sal, de xeito que pique un pouco no sal. A fariña misturada ponse nunha cunca ou nunha pota, que non serán pequenas para que dea xeito despois ao remexer.

A auga fervendo vaise botando por riba da fariña e vaise remexendo todo cunha culler de pau. A cantidade de auga a botar a ollo déitase deica facer unha pasta que se poída traballar coa

que se poda traballar seu man. Esta faríña, como non liga tan ben coma a trigo, non se pode estender cun rodíño, polo que a pasta collese coas mans e esmágase coma se fora pra facer unha torta (As mans hanse mollar en auga norma pra que non se apeguen). A pasta xa traballada vaise espallando nunha empanadeira, que se untou antes cun pouco do prebe do amendo. Dese-

co de prebe do amoado. Dese xeito faise o fondo. Sobre del bótase o amoado, que logo se cubre con outra capa de millo que se traballa do mesmo xeito que a anterior, ou seña vaise poñendo a masa en anacos o máis

igualiños e delgadiños posibles coas mans. Logo, ráíase por riba cun tenedor pra que toda a masa fique ligada e fai- de pimento(1/2 pimento roxo abonda) no tempo de agora en que os pimentos son bos e pican un chisco.

Se a empanada é de xoucas, hase de usar unha tartera ancha pra que non rompan, non precisan cocer moi to, ao rededor de 5/10 minutos, despóis de que estéña dourada a cebola. Os ber-

O amoado que mellor lle vai á empanada de millo é o de xoubiñas ou sardiñas. Tamén lle vai o de luras, chocos, berberechos e mexilóns todos produtos propios das nosas Rías.

Pra todas elas val a mesma preparación, cebola abundante (non tanto nas luras e chocos) un pouco tomate (2 tomates grandes) ou duas ou tres culleradas de prebe de tomate e tamén un pouquinho

ANUNCIOS DE BALDE

Estou interesado en entrar en contacto con xente que teña ou me pida enviar partituras e letras de cancións e romances de toda Galicia, tanto populares como clásicas.

XOSE A. PARADA FERNANDEZ. MOAÑA - ABELENDO (PONTEVEDRA)

Desexo que, se algúna persoa coñece lendas, mellor inéditas, de calquer recanto da nosa terra mas mande, xa que as preciso pra un traballo.

M.^a do Mar Martul Martul, Concepción Arenal, 91, Gándara de A. Ferrol.

Desexaría conocer a historia

Situación pasa por el sin enterarse. A mí, que de profesión son instalador a domicilio, mandaronme un día a Combarro, díxeronme que quedaba na carretera de Pontevedra a Sanxenxo e cheguéi a Sanxenxo sin atopar Combarro, e supoño que eu non sería o primeiro. Non sei que motivos terán os que toleren esta grave anomalía.

Deseñaría conoñer a historia do castelo do Carbedo do Caurel (Lugo). Quen me poída contar ou facilitarme datos pode buscarme (personalmente ou por carta) en X. Crespo, Avda. José Antonio, 997, Barcelona 20.

Desexo ter contactos con personas que lles interese o ilusionismo en xeral. **Héctor Bello Rivas, calle Ausias March, n.º 109, Esc. A-2.º 1.ª, Barcelona (13).**

hoxendía, é con moito o periódico que sí se pode chamar galego, preocupado polos problemas da nosa Nación, fondamente enraizado no noso pobo, e o máis ouxentivo.

Desexo que se alguén tén partituras de pezas populares pra gaita, mas mandara.
Xavier Rei Méndez, Gral. Mola, 4, Marín. Pontevedra.

ro espoñer a opinión pública é de grande importancia para nosa cultura nacional e para noso patrimonio artístico, patrimonio que, pouco a pouco, está sendo esfarelado en aras duns intereses que to-

FALTAN INDICADORES

Combarro é unha vila de moita importancia no noso país; e máis tamén a nivel do Estado Español; sendo así eu non sei como non figura ningún indicador nas carreteras de dirección a Combarro, ou mesmo no pobo propio. Parece un pobo ignorado, quen non sabe da sua situación pasa por el sin enterarse. A mí, que de profesión son instalador a domicilio, mandáronme un día a Combarro, dixéronme que quedaba na carreteira de Pontevedra a Sanxenxo e cheguei a Sanxenxo sin atopar Combarro, e supoño que eu non sería o primeiro. Non sei que motivos terán os que toleren esta grave anomalía dende o meu punto de vista.

clan. Emporiso nos, como gallegos, temos que ser conscientes da importancia que ten o feito de non deixarnos que nos esfarelen o noso patrimonio artístico. Esto veremos ao seguinte: En Moaña, pobo da península do Morrazo existe unha eirexa, que data do século XII, románica, moi probablemente edificada enriba de outra denanterior que moi posiblemente, ao decir dos espertos, seña do século IX, e esta a sua vez edificada sobre dun castro. Ademais desta eirexa posee unha fachada dunha grande importancia polo seu traballo na pedra que xa no seu día estudiou Hinólito de Sá, e uns dos seus tímpanos atópase actualmente no museo de Pontevedra.

Sra Directora de «A NOSA

TERRA». Diríxome hoxe ao periódico que vostede dirixe, e que hoxendía, é con moito o periódico que sí se pode chamar galego, preocupado polos problemas da nosa Nación, fondamente enraizado no noso pobo, e o máis ouxentivo.

O problema que hoxe queremos espoñer a opinión pública é de grande importancia para nosa cultura nacional e para noso patrimonio artístico, patrimonio que, pouco a pouco, está sendo esfarelado en aras dunha interesante que tomo.

CARTAS

Hoxe teríamos enriba semellante aberración ; e tan grande «atentado» artístico, se non chega ser porque áinda hai xente nesta nosa terra que se pode decatar de feitos de tamaña barbarie e que no momento deron coñecimento del ao Frente Cultura da A.N.-P.G., que ao punto escomenzou a realizar as xestións pertinentes pra detetar a obra. O Frente Cultural entrou en contacto cun arquólogo da vila e xuntos conqueriron o permiso -erti- tección artística e, xa que logo, todo tipo de reforma debe ser feita dacordo coa estructura artística e co estilo arquitectónico de dita eirexa, ou seña, restauración artística, e esto debe correr a cargo do Patrimonio de Bellas Artes, nunca a cargo dos cartos dos veciños, xa que os cartos cos que pensaban realizar as obras eran os cartos que sobraran das festas, cartos que pertenecen á parroquia de San Martín de Moaña.

nente de detención das cbras e ao mesmo tempo escomenzóuse a realizar as xestións pra que se declare Monemento de Protección artística, único xeito de que, polo menos, a nivel oficial esteña a eirexa protexida de tamañas barbaridades que se lle poídan ocorrir a algúun que outro cura-cacique. Pola sua banda, e debido a confusión que había antre a xente, o Frente Cultural pasou unha follifía esplicativa do que se preten-

Hoxendía as obras están detidas e parece que non intentan levalas a cabo, o que veu a demostrar, unha vez máis que se nos non velamos polo noso patrimonio ningúén máis o vai facer; por eso poño esto en conximento pra que noutras aldeas e pobos da nosa nación que poída soceder algo semellante, seña referente a outros monumentos do noso patrimonio artístico, teñan un exemplo a seguir.

día facer coa eirexa e dando un exemplo a seguir. Sen máis, despídese atentamente

ANTON PEREZ CASAI

Encrucillada

Revista galega de pensamento cristian

A NOSA TERRA

AS NEGOCIACIONES DOS PRECIOS AGRARIOS

BERNARDO FERNANDEZ REQUEIXO

Falar das negociacións dos precios agrarios é poñer un novo exemplo da política colonial do Goberno Español sobre os labregos galegos.

NEGOCIACIONES QUE NON SON

Compraría esplicar antes de nada que as devanditas negociacións non son tales, senón un sínxela e requisito formal que o Goberno cumple en maior ou menor medida según os seus intereses do momento. As "negociacións" comienzan no FORPA que non é un organismo executivo neste tema, senón consultivo. No FORPA reúnense representantes dos sindicatos estatais, Ministerios afectados polo tema (Agricultura, Comercio, Economía, etc.), representantes do sector empresarial e técnicos de Organismos, supuestamente neutrais. Siguen as conversas más tarde no Ministerio de Agricultura, coa presencia do Ministro. As conclusiones a que cheguen son pasadas ao Goberno que decide en consello de Ministros os precios que deberán rexir para os productos do campo sometidos a regulación.

Ao non estar institucionalizadas, o Goberno non se compromete a nada. As negociacións son na realidade sínxelas consultas que o Goberno fai se o considera conveniente. Deste xeito, o Goberno, unilateralmente, pode suprimir as negociacións cando lle peta ou ben vetar a presencia daqueles Sindicatos que lle poden presentar dificultades, de tal maneira que o único que llo poder impedir é o seu interese en manter a careta democrática.

Así estas negociacións convíntense nunha maniobra política do Goberno cun obxectivo mui craro con respecto dos labregos galegos: conseguir marxinados pra, desde xeito, favorecer a sua explotación.

A MARXINACION DOS LABREGOS GALEGOS

A marxinación dos labregos galegos faiase, nestas "negociacións", mediante dous mecanismos: a presencia unicamente dos Sindicatos a nivel estatal e a negociación conjunta de todos os productos.

Nas "negociacións" dos precios agrarios soio poden estar os Sindicatos organizados a nivel estatal. Actualmente as organizacións presentes son UFADE, CNJA, CNAG, FTT (UGT) e COAG. De todas elas, tres son claramente caciques e amarelas: a UFADE (brazo da UCD no campo que agrupa a organizacións como ARA, USAC, etc.), a CNAG (ligada a CEOE) e o CNJA. As outras duas, ainda que se din democráticas, actúan respecto dos labregos galegos como verdadeiros sindicatos ao servicio do Goberno. A actuación da propia FTT, no comezo das conversas deste ano, negándose a participar mentres seguira unha manifestación de labregos, indican ben claramente que son estas organizacións.

As razóns aducidas polo Goberno para non admitir aos sindicatos de ámbito nacional, son de que o número sería tan excesivo que faría inviable as negociacións. Nembarcantes está claro que habería que medir algúns xeitos a representatividade dos distintos Sindicatos Nacionais.

De calquier maneira, non se pode marxinar a Sindicatos que teñen demostrado a sua forte implantación entre os labregos e teñen protagonizado as loitas agrarias máis fortes de todo o Estado Español, como é o caso de EHNE (Euskal Herria Nakzarien Elkartasuna) en Euskadi ou das Comisións

Labregas en Galicia. Pola contra, a nula implantación en Galicia de todos os sindicatos negociadores deixa sin representación aos labregos galegos, que se ven privados, deste xeito, do exercicio do seu dereito á libertade sindical. ¡Velai como o Goberno respecta os dereitos democráticos en Galicia!

Pero a marxinación dos labregos galegos non vén solo polo feito de non estar representados nas negociacións, senón tamén polo mecanismo de negociación conjunta ou global de todos os produtos sometidos a regulacións. Esta negociación conjunta é unha hábil maniobra que lle permite ao

Goberno manter, baixo a careta democrática e igualitaria, uns precios de miseria para os productos dos labregos das nacións colonizadas. Igual que no caso da Cota Empresarial, baixo o disfraz dunha lei unitaria agáchase un verdadeiro imposto colonial para os labregos galegos, nos precios dos productos, baixo o disfraz de considerar a sua suba global, escóndese a posibilidade de deixar baixos os precios dos productos que interese (os productos das nacións colonizadas) co fin de seguir provéendose de materia prima barata nestas nacións.

Pra que o precio dun producto seña xusto deberá corresponder a unhas necesidades productivas, estruturais e sociolóxicas da agricultura que dá este producto. Por esto é imposible considerar os precios dos 17 productos no seu contexto sen discriminación a algúns deles (e polo tanto aos labregos productores), xa que estes produtos corresponden a agriculturas nacionais con características e necesidade moi diferentes. Craro está, os labregos marxinados serán os das nacións colonizadas, é decir, os labregos galegos que seguirán producindo materias primas baratas porque así lle interesa ao Goberno Español.

A POSICION DOS SINDICATOS

Non val a pena falar da actuación dos Sindicatos xa declaradamente caciques, pero si é moi interesante analizar a posición dos sindicatos estatais que se din democráticos.

Estes sindicatos (COAG, FTT) son os más acérrimos defensores da negociación a nivel estatal e conjunta. Argumentan que este tipo de negociación favorece a unión dos labregos e polo tanto as posibilidades de presión sobre o Goberno.

Xa dixemos que este tipo de negociación discrimina aos labregos galegos; así pois, non é posible unha nación sobre a base de marxinación. Estes sindicatos actúan coa mentalidade clásica dos imperialistas.

Pero, ademáis, traisonan aos seus propios afiliados, xa que este tipo de negociación actual impide, en contra do que estes sindicatos afirman, unha coordinación efectiva entre labregos das distintas nacións e, polo mesmo, unha presión eficaz sobre o Goberno.

Nefento, cada producto (como propia dunha agricultura diferenciada) ten unhas determinadas maneras de presión e sobre todo unhas épocas limitadas no tempo para tomar estas medidas (por exemplo, a folga do leite non se pode dar na primavera).

Por outra banda a presión sobre 17 productos a un tempo, ó único que favorece é ao Goberno, que tén, deste xeito, un gran marxe de maniobra e moitos productos para xugar a suba e á baixa.

Así pois, a posición dos sindicatos estatais (COAG, FTT), ao único que leva é, por unha banda á imposibilidade dunha presión de todos os productos, e poi outra, a dispersión desa presión entre unha chea de produtos.

En consonancia con este xeito de actuación, estes Sindicatos combaten todo tipo de coordinación mínimamente efectiva entre labregos das distintas nacións coma é o caso da Coordinadora da Cornisa Cantábrica que a COAG boicoteou e sigue boicoteando. Esta Coordinadora da Cornisa Catábrica é, nembarcantes o exemplo millor dunha coordinación con posibilidades de éxito, xa que é unha coordinación sectorial (sector leiteiro) e con posibilidades de presión centradas nun só producto (o leite).

A ESPERIENCIA DOS DOIS ANOS

DE NEGOCIACION

A demostración de todo o que viñemos decindo téñola na experiencia dos dous anos de negociación que levamos. O nulo compromiso que adquiere o Goberno cos acordos que se toman, demostrase no feito de que áinda non se cumpliran ningunha das medidas complementarias para o sector leiteiro acordadas no ano 1978, e eso tendo en conta que estas medidas complementarias foran unha das razóns más importantes para deixar baixo o precio nese ano.

Por outra banda, nestes dous anos, foi precisamente o leite (o producto máis significativo da agricultura galega) o único que quedou sin fixar nas negociacións, e o Goberno sempre quedou coas maus libres para poñer o precio que quixo. Por labregos galegos o sistema de fixación de precios do franquismo non cambeou coas "negociacións".

Nestes dous anos, foron sempre os productos dos labregos galegos os que quedaron por baixo da suba global, é decir, os que sairon perjudicados co mecanismo da negociación conjunta. Este ano a suba global situouse nun 12,5 por cento para precios e nun 15 por cento as medidas complementarias. O leite, producto no que o Goberno puxo o precio que lle deu a ganar, só subiu o 5,5 por cento e non se tomaron medidas complementarias.

Nestes dous anos de negociación non se fixo ningún tipo de presión efectiva por parte dos sindicatos estatais. Somente o ano pasado se levou adiante unha folga do leite, pero iniciada en Galicia polas Comisións Labregas e continuada en Euskadi por EHNE. Mientras tanto a GOAG, forzada por esta posición dos sindicatos nacionalistas, ordenou a saída de tractores, medida simbólica no caso dunha negociación. Neste ano, despois de dous meses e medio de negociación, incluso cun Goberno dimitido, chegouse a unha época no que era inviable calquer tipo de presión polo que os precios puxerónse segundo lle petou o Goberno. Esto unido ao boicot da Coordinadora da Cornisa Cantábrica por parte da COAG, fixo que as "negociacións" foran un paseo para o Goberno, pero eso si, "democráticas".

En resumidas contas, unhas negociacións nas que se impide a presencia dos representantes dos labregos galegos e que se fan mediante un mecanismo que os discrimina en canto os precios dos seus productos, son unha mostra clara da política colonial que demonstra unha vez máis que calquer reivindicación dos labregos galegos ha de ir cun fondo matiz político.

